Хэхыныгъэхэр екIуэкIыным къэнэжар махуи 3-щ

ФИФI ФЫМЫГЪЭПУД, ФИ IЕЙ ФЫМЫГЪЭПЩКIУ

АДЫГЭ ЛЫЗЭ

АДЫГСКОЕ СЛОВО

КЪБР-м И ПАРЛАМЕНТЫМРЭ ПРАВИТЕЛЬСТВЭМРЭ Я ГАЗЕТ
ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА КБР

1924 ГЪЭМ И МЭКЪУАУЭГЪУЭ МАЗЭМ И 1 ЛЬАНДЭРЭ КЫДОКI

№231 (21.139) ● 2007 гъэм щэкIуэгъуэм (ноябрым) и 29, махуэку ● Тхьэмахуэм тхуэ къыдокI ● И уасэр сом 3-щ ● adyghe@mail.ru adyghepsale.ru

● ЗэIущIэхэр

Ди къэкIуэнум тращIыхь

«Къэбардей-Балъкъэрым и промышленникхэмрэ хъэрычэтыщIэхэмрэ я Союз» зэгухьэныгъэм и лIыкIуэхэм я зэIущIэ. Ар теухуауэ щытащ дыгъэгъазэм и 2-м екIуэкIыну къэралпсо хэхыныгъэхэм.

ЗЭIУЩIЭМ хэтащ УФ-м и Къэрал Думэм и депутатхэм я кандидатхэу КъБР-м и Президент **Кьанокъуэ Арсен**, Къэрал Думэм и депутат **Залиханов Михаил**, Правительствэм и УнафэщI **Ярин Андрей**, «Зыуэ щыт Урысей» политикэ партым и щIыналъэ кIудамэм и гъэзэщIакIуэ комитетым и тхьэмадэ, Къэбардей-Балъкъэр къэрал мэкъумэщ академием и ректор **Жэрыкъуэ Борис**, УФ-м и полномочнэ лIыкIуэу Урысей Ипщэм щыIэм и Аппаратым КъБР-мкIэ и федерАльнэ инспектор нэхъыщхьэ **Меркулов Александр**, Къэбардей-Балъкъэрым и Парламентым и депутат **Сэхъу Владимир**, ирагъэблэгъа ЗэIныгъэлIхэмрэ ЗэIщIагъэлIхэмрэ.

Лэжьыгъэ зытхэм я щIыналъэ зэгухьэныгъэм (КъБР-м и «СПП») и унафэщI, республикэм мэкъумэщ хозяйствэмрэ ерыскъыпхъэхэмкIэ и министр **Ерчэн Темболэт** зэIущIэр къыщызэIуихым щыхьигъэщIащ. Къэрал Думэм и депутатхэр хэхыным мыхьэнэшхуэ зэрыратыр икIи «Зыуэ щыт Урысей» политикэ партым и цIэкIэ Къэбардей-Балъкъэрым къыбгъэдэкIыу хэхыныгъэхэм хэтынухэм я IуэхущIафэхэм кIэщIу къытеувыIащ.

«Зыуэ щыт Урысей» партым и кандидатхэм я республикэ спискэм си унэцIэр япэ дыдэу щиткIэ, сэ къысIэпщIытщ Конституцэм тету си хуитыныгъэ псори къзэгъэсэбэныну, хэгъэзыхь гуэри хэмылъу ди цIыхухэм Iэ яIэтынымкIэ шэсыпIэ псори кьыззэгъэпэщыну. Апхуэдэу си кьалэнщ иужьрей илъэсхэм ди къэралми республикэми къыщыхъуу зэхъуэкIыныгъэфIхэр си фIыщIэр хэхакIуэхэм яхуэсIуэтэну. ЦIыхухэм гу лъамытэу щиткIым «Зыуэ щыт Урысей» партым и жэрдэмкIэ къыхалъхьа зэхъуэкIыныгъэфIхэм. Ахэр, псом япэу, зыхуэгъэзар цIыхухэм я гъащIэмрэ псэукIэмрэ егъэфIэкIуэныщ. Путин Владимир и кьулыкъым зэрыпэрыкъэ лъэндэрэ зэфIэгъэкIа хъуар нэрылъагъущ. АбыкIэ дапщащи щIэгъэкъуэн хъущ «Зыуэ щыт Урысей» политикэ партым Къэрал Думэм щиIэ фракцэр. Къэгъэлъэгъуапхъэщ ди зыужьныныгъэм ипэжыпIэкIэ телъэжьфын нэгъуэщI парт зэкIэ дызэримыIэр», - жиIащ Кьанокъуэ Арсен.

Республикэм и Президентым кIэщIу я гугъу ищIащ иужьрей илъэситIым Къэбардей-Балъкъэрым щрагъэкIуэкIа лэжьыгъэшхуэхэм, дяпэкIэ нэхъыщхьэу я нэIэ зытрагъэтынухэм. Ахэр хуэгъэзащ социально-экономикэ зыужьныныгъэр щIэгъэхуэбжьэным, финанс Iуэхуэхэр зэкIэлъытыгъэкIуэным, етIанэгъэ зытрагъэщIэну къэзыщIэхэм.

«Зыуэ щыт Урысей» партыр гугъуехьхэм щыщынэркъым. Ар зыуэзащIыныгъэм хузунэтIа партщи, си фIэщ мэхъу дяпэкIи абы иригъэкIуэкI лэжьыгъэм ехьулIэныгъэхэр къыззрыдэкIуэнур. Дыгъэгъазэм и 2-м абы и кандидатхэр ди цIыхухэм даIыгъмэ, зэрыщыщыуэнур быдзу жыIоIэ», - кьыхигъэщащ Президентым.

Республикэм и лIыщхьэм и гупсысэхэм пащзу зэIущIэм къыщыпсэлъащ **Залиханов Михаил**, **Жэрыкъуэ Борис**, «Тэрчналмэс» ОАО-м и директорхэм я Советым и тхьэмадэ **Хьэжу Владимир**, «Гидрометаллург» ОАО-м и унафэщI **Синеглазов Сергей**, республикэм и Промышленникхэмрэ хъэрычэтыщIэхэмрэ я союзым и унафэщIым и япэ къуэдзэ **Гъуклэпщ Мусэрбий** сымэ.

Зэхуэсым щыдаIыгъащ Урысей Федерацэм и Президент Путин Владимир политикэ, экономикэ я лъэныкъуэхэр иригъэкIуэкI лэжьыгъэфIхэр икIи Къэрал Думэм хэхын папщIэ «Зыуэ щыт Урысей» партым кьыбгъэдэкIыу къэгъэлъэгъуа кандидатхэм арэзы техъуащ. Ахэр Къэбардей-Балъкъэрым и Президент Кьанокъуэ Арсен, УФ-м и Къэрал Думэм Бюджетымрэ налогхэмкIэ и комитетым и унафэщI Васильев Юрий, «Зыуэ щыт Урысей» политикэ партым и кIэлъыплъакIуэ-къэпщытакIуэ комиссэм и унафэщIым и къуэдзэ, Къэрал Думэм и депутат Залиханов Михаил, «Солидарность» ассоциацэмрэ Налшык и ПсапащIэ фондымрэ я унафэщI Щхьэгуэш Адэлбий сымэщ.

Апхуэдэу зэIущIэм къыщащащ Къэбардей-Балъкъэрым и Промышленникхэмрэ хъэрычэтыщIэхэмрэ я союзым - лэжьыгъэ зытхэм я зэгухьэныгъэм - республикэм и цIыхухэм Зэрызахуигъаззэр.

АРУАН Алий.

● Дыгъуасэ

ЦIыху мини 150-м я Iэ щIэлъу

**«ЩIалэгъуалэр республикэм щекIуэкI зэхъуэкIыныгъэхэм я телъхьэщ» фIыщыгъэцIэм щIэту «Зыуэ щыт Урысейм и щIыблэщI» Урысейпсо жылагъуэ партым и Къэбардей-Балъкъэр щIыналъэ къудамэм акцэ иригъэкIуэкIащ. Абы и кIуэх зэхъуэкIыныгъэхэм Путин Владимир 2000 гъэм пэрыуваущ щытащ. Ди къэралым и Президетым и текIуэныгъэр Урысейр зыужьныныгъэм хуэзышэ гъэзугущ. Си фIэщ мэхъу къэкIуэнур зей фэ щIалэгъуалэр экономикэм, политикэм фызэрыхэтынур. Ди республикэр Урысейм и лъахэ нэхъыфIхэм ящыщ зыш хуэдгъэкIуэн, зедгъэжьын хуейщ, - жиIащ КъБР-м и Президент Кьанокъуэ Арсен, щIалэгъуалэм защыкъуигъазэм.

«Зыуэ щыт Урысейм и щIблэщI» Урысейпсо жылагъуэ партым и Къэбардей-Балъкъэр щIыналъэ къудамэм и унафэщI **Бештокъуэ Бесльэн** КъБР-м и Президентым иратащ Урысейм и Президент Путин Владимир и телъхьэ зэхуахьэса, цIыху мини 150-м я Iэ зыщIэлъ тхылъымпIэхэр.

АдэкIэ щIалэгъуалэм яунэтIащ Абхъазым и утым. Абы щекIуэкIынут акцэм и кIэуэ зэпеуэр.

КIаПсэ зэпекъум щызэпеуащ КъБКъУ-мрэ КъБКъМА-мрэ я студентхэр. КъБР-м и Президентым и Администрацэм и УнафэщI **Кьэжэр Альберт** я судьяуэ зэпеуэм щIидзэри нэхъ лъэщыр зэхагъэкIащ. ТекIуэныгъэ къэзыхьа мэкъумэщ академием и студентхэм КъБР-м и Президент Кьанокъуэ Арсен яритащ «Зыуэ щыт Урысей» партым и нагъыщэр кьызыхэщ «фащэкIэ» хуэпа сабий хъэпшыпыр - мыщэ хужьышхэр.

УАРДЭ Жантинэ.

ФIым и телъхьэ

УФ-м ФедерацэмкIэ и Советым и УнафэщIым и къуэдзэ Орловэ Светланэ щэкIуэгъуэм и 28-м Налшык дэт Къэрал концерт гъэлъэгъуапIэмрэ КъБКъМА-мрэ щаIущIащ республикэм и цIыхубз пэрытхэмрэ щIалэгъуалэмрэ.

ЗЭIУЩIЭМ хэтащ КъБР-м и Парламентым и УнафэщI **Бечелов Ильяс**, КъБР-м и Правительствэм и УнафэщIым и къуэдзэ**ДышэкI Мадинэ**, «Деловая Россия» урысейпсо зэгухьэныгъэм и щIыналъэ къудамэм и лIыкIуэ **Пархоменкэ Юлие**, КъБР-м щIалэгъуалэ Iуэхухэмрэ жылагъуэ зэгухьэныгъэхэмкIэ и къэрал комитетым и унафэщI **Пащты Борис**, нэгъуэщIхэри.

- Урысей къэралыгъуэм и Iуэхухэр ефIакIуэ зэпытщ, - жиIащ Орловэр къыщIэкIэсъам. - Кьыхэзгъэщынэ сыхуейт УФ-р дуней псом и къэрал нэхъ зырызехьэу пщIым зэрыхиубыдэр, иужьрей илъэсхэм абы пщIэшхуэ къыхуащI, лъэщ зэрыхъужар. Ар зи фIыгъэр Путин Владимиращ. Нэхъри зыдужьын папщIэ, дызыхуеину псори диIэщ - мэзхэр, псыхэр, бгыхэр, щыдагъэ. Псом я щхьэжраци, ар тэмэму къзэгъэзэбэпныфын щIалэгъуалэкIэ дыкъулейщ. Псоми дольагъу ди щIыналъэхэм ягъуэт зэхъуэкIыныгъэфIхэр - ди гъуэгухэр зэрагъэпэщыж, унэщIэхэр яухуэ, лэжьапщIэм хохьуэ. ДызыщыгуфIыкIыщ 2014 гъэм екIуэкIыну Олимп Джэгухэр Сочи зэрыщекIуэкIынур. Псалъэм къыдэкIуэу жысIэнщи, Налшык къалэ и дахагъыр нэм къыфIонэ. А зэхъуэкIыныгъэфIхэр зи фIыщIэ Путин Владимир зи телъхьэ партым папщIэ дыгъэгъазэм и 2-м псоми Iэ фIэтыну фыкъыхуэзоджэ.

ЗэIущIэм и кIэухыу, къызэхуэсахэм я упщIэхэм жэуап иритащ Орловэм. Абы и гуапэу къыхигъащащ ди щIалэгъуалэр экономикэ, политикэ Iуэхухэм фIы дыдэу зэрыщыгъуазэр икIи апхуэдэ щIэблэ диIэу, ди къэкIуэнур зэрыдахэм щэч кьызэрытримыхьэр.

БЕСЛЪЭНЕЙ Жансэт.

● Егъэджэныгъэ

Ныбжьыщ Iэхэр Президентым ирегъэблагъэ

Сурэтыр **МАМИЙ Руслан** *трихащ.*

ЩкIуэгъуэм и 27-м КъБР-м и Правительствэм и Унэм гуфIэгъуэ зэхьхьэ щекIуэкIащ. Абы щагъэлъэпIащ «Егъэджэныгъэ» лъэныкъ проектым хьыхь программэм, зэчиифIэ щIалэгъуалэм дэIэныкъуным теухуам, ныкъ ныкIэ екIуэкIа зэхьэзэхуэхэм щытекIуа ныжьыщIэхэр.

ЗЭIУЩIЭМкърихьэлIащ КъБР-м и Президент **Кьанокъуэ Арсен**, КъБР-м и Президентым и Администрацэм и Унафэщ**IКъэжэр Альберт**, КъБР-м и Правительствэм и Унафэщым и къуэдзэ **ДышэкI Мадинэ** сымэ, нэгъуэщI къудамэ щIэхэр.

- Псом япэрауэ, дэтхэнэ зыми сынывохьэхьу фи екъулIэныгъэхэмкIэ. Си гущIэгъуэ республикэм апхуэдэ щIалэгъуалэ зэрыдиIэр, - жиIащ Президентыр къыщыпсалъэм. - Дэтхэнэ зи ныжьыщIэри жыдэжэу республикэм, къэралым щекIуэкI зэхъуэкIыныгъэхэм фыхэлъэкъыхьын хуейщ, абы фыкIэлыпIуфу фыщIымыту. Фи екъулIэныгъэхэращ ди къэкIуэнур зэтлытар. Абыхэм хэвгъэхьуэн папщIэ дэ, республикэм и унафэщIкэр, сыт и лъэныкъуэкIи щIэгъэкъуэн дыфхуэхьунущ.

Президентыр щIалэгъуалэм яхутепсэлъыхьащ блэкIа илъэситIым егъэджэныгъэ IэнатIэм республикэм зэрызыщиужьам.

Кьанокъуэ Арсен зэхьэзэхуэхэм щытекIуа студентхэм яритащ УФ-м егъэджэныгъэмрэ щIэныгъэмкIэ и министр Фурсенкэ Андрей и Iэр зыщIэлъ дипломхэмрэ КъБР-р Урысейм зэрыхьыхьэрэ илъэс 450-рэ щрикъум иритхьэлIэу кьыдэкIа «ЛIэщIыгъуэхэр зи ныбжьыгъэгъуэм и тхыдэ» тхылъымрэ.

ЖЫЛАСЭ Замир.

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм къэрал кIуэцI IуэхуэхмкIэ щыIэ министрым, Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и прокурорым Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и щIыналъэм хабзэ щыIэныр кьызэгъэпэщын и лъэныкъуэкIэ жаIаХэм теухуауэ

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Парламентым и Унафэ

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм къэрал кIуэцI IуэхуэхмкIэ щыIэ министр Томчак Ю.И., Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и прокурор Жариков О.О. Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и щIыналъэм хабзэ щыIэныр кьызэгъэпэщын и лъэныкъуэкIэ жаIахэм едIуауэ икIи тепсэлъыхьауэ, Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Парламентым **унафэ ещI:**

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм къэрал кIуэцI IуэхуэхмкIэ щыIэ министр Томчак Ю.И., Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и прокурор Жариков О.О. Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и щIыналъэм хабзэ щыIэныр кьызэгъэпэщын и лъэныкъуэкIэ жаIахэм кьэлытэн.

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Парламентым и УнафэщI
БЕЧЕЛОВ Ильяс

Налшык къалэ
2007 гъэм щэкIуэгъуэм и 22-м
№1304-П-П

● Политикэ партхэр

«Зыуэ щыт Урысейр» къыхах

Урысей Федерацэм и депутатхэр щыхахынум и пэ кьихуэу Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм хьыхь Iуащхьэмахуэ районым щыщу «Захуагъэ зэдэщIыIэ Урысейр» партым хэт цIыху 94-м псоми зэхахьу жаIащ а партым кьыхэзырыхэныжыр икIи лъэIу тхылъ ятхащ «Зыуэ щыт Урысей» партым хьыхьэнхэу.

«Дэ, «Захуагъэ зэдэщIыIэ Урысей» партым хэт цIыху 94-м, мурад тщIащ а партым дыкьыхэхьныжыну. Ди мурадыр кьыхэкIащ а партым и щIыналъэ кьудамэу Къэрмокьуэ Хь.М., Шидловский А.В. зи пашэм щыхуэбэр зэщызыгъэIейр политикэ зэрыригъэкIуэкIым. ИпэжыпIэкIэ жыпIэнымэ, дэ дыщагъэуащ популист кьыхуеджэныгъэхэмкIэ. Нобэ дэ дольагъу зэрыщыту Урысейр, Къэбэрдей-Балъкъэрым и цIыху псори Президент Путин В.В., Президент Кьанокъуэ А.Б. зэрыкьуэувэр. Дэ дыхуейкьым зи Iуэхухэр цIыхухэм я хьэкъыкIэ зэфIэзыгъэхьну зи мурадхэм я жьыIэдаIуэу дыщытыну. Абы кьыхэжьыну унафэ тщIащ «Захуагъэ зэдэщIыIэ Урысей» партым дыкьыхэкIыжьну икIи «Зыуэ щыт Урысей» партым дыхьыхьэну, нэгъуэщIу жьыпIэмэ псалъэ кьудейкIэ мыхьуу, атIэ Урысейм и кьэкIуэнур IуэхуэкIэ кьызэзэгъэпэщхэм гъуэ захуэтщIыну.

Дэ драгъусэщ Путиным, Кьанокъуэм», - щытхащ лъэIу тхылъым.

Гемуев Ж., Борчаев Р., Ахматовэ Л., Боттаев А., Гелястанов И., Джаппуев Хь.
(псори зэхэту цIыху 94-м я Iэ щIэлъщ). Тырныуэ къалэ.

Дыгъуасэ зэхаублащ

«Российская газета»-м дыгъуасэ кьытращащ ФедерацэмкIэ Советым и депутатхэм УФ-м и Президент хэхыныгъэхэр дызыхуэкIуэ илъэсым я гъатхэпэм и Iуэхуэ зэхьэзэхуэхэм я хуейм теухуауэ кьашта щафэр.

ЖыпIэ хьунущ Президент хэхыныгъэхэм пыщIа Iуэхугъуэхэр зэхаублауэ. Президентыгъэм хущIэкъунухэм махуэ 25-м кьрибубыдэу лъэIу тхылъхэр ирагъэхьын хуейщ къэралым и ХэхакIуэ комиссэ нэхъыщхьэм. Кандидатхэр тхыныр екIуэкIынущ дыгъэгъазэм и 12 пщIондэ. Уатхын папщIэ зэхуэпхьэсын хуейщ кьыбдэщIхэу цIыху мелуанитIым я Iэхэр зыщIэлъ тхыгъэхэр, Апхуэдэ кьалэн яIэнукъым Къэрал Думэм зи кIэнхэр къыщикIа партхэм я лIыкIуэхэм.

Комиссэхэм хэтщ цIыху мелуан

Къэралым и ХэхакIуэ комиссэ нэхъыщхьэм и унафэщI Чуров Владимир православнэ щIалэгъуалэ организацэхэм я лIыкIуэхэм яIущIэри, быдзу яжриIащ парламент хэхыныгъэхэр хьэрэмыгъэнэну екIуэкIыну.

ХэхакIуэ комиссэхэм щылэжьэнухэм я бжыгъэр мэхъу зы мелуан хуэдиз. Хэхыныгъэхэр зэрекIуэкIым кIэлъыплъынущ хамэ къэралхэм кьикIа цIыху 330-р.

Ныкъуэкъуэгъу иIэкъым

Дыгъуасэ Къэралым и Сбербанк нэхъыщхьэм и акционерэм я зэIущIэ зэхэтащ, банкым и унафэщIыр хуэлъаIуэ теухуауэ.

А къулыкъур зыхуагъэфащар экономикэ зыужьныныгъэмкIэ министру щыта Греф Германщ. Ар акционерхэм кьагъэлъэгъуащ и закъуэу, ныкъуэкъуэгъу гуэри имыIэу. Акционерхэр арэзы техъуащ илъэс 11-кIэ мы Iэнатlэм пэрыта Казьмин Андрей нэгъуэщI лэжьапIэ (УФ-м и Пощтым и унафэщIу) зэрыкIуами.

Конвейерхэр йожьэж

Заводым и унафэщIхэмрэ профсоюзхэмрэ зэрызэпсэлъам зыри кьикIакъым. Ауэ рабочэхэм я процент 20-м хуэдизыр дыгъуасэ лэжьапIэм кьекIуалIэри, конвейерхэр ирагъэжьэжащ. Заводыр зэкIэ зы сменэущ зэрылажьэр (нэхъапэм сменэхэр щы хьурт). Абы кьыхэкIыу махуэ кьэ хэщIныныгъэ ягъуэт доллар мелуанищрэ ныкъуэрэ хуэдиз.

Роботхэр ягъэлъагъуэ

Японием и къалащхьэ Токио кьыщыгъIуахащ компанию 250-м щIигъэ ягъэхьэзыра робот нэхьыфIхэм я выставкэ.

Абы щагъэлъагъуэ зэфIкIэ хьарзынэ зиIэ робот зэмылIэужьыгъуэ Iэджэ - хьымакIуэхэр, пхъэнкIакIуэхэр, лакIуэхэр, сымаджэм кIэлъыплъхэр, нэгъуэщIхэри.

(ИТАР-ТАСС).

НОБЭ

◆ **Палестинэ лъэпкъым къуэувэным теухуа дунейпсо махуэщ.** Ар ООН-м и Ассамблее Нэхъыщхьэм и унафэкIэ 1977 гъэм и дыгъэгъазэ мазэм ягъэуващ.

◆ Илъэс 35-рэ мэхъу (1972) Африкэм зыужьныныгъэмкIэ фонд (щIыналъэ банк) къыдэхуащ.

◆ ЩэкIуэгъуэм и 29 - 30-хэм Венэ (Австрие) щекIуэкIынущ ООН-м и Комиссэм и 16-нэ зэхуэсэ (сессие), щIэпхъаджагъэ зылэжьхэм ебэныным щIэгъэхуэбжьэным теухуауэ.

◆ Илъэс 75-рэ мэхъу Франджым и президенту шата, къэрал, политикэ лэжьакIуэ цIэрыIуэ Ширак Жак къызэрыхьурэ. Ар лэжьащ Франджым и премьер-министруи Париж къалэм и мэруи.

◆ Илъэс 205-рэ мэхъу нэмыцэ тхакIуэшхуэ Гауф Вильгельм (1802 - 1827) къызэрыхьурэ. Абы и къарлэмыпэм къыщIэкIащ «ПэцIыкIу», «Мук цIыкIу», «Гу цIыIэ» таурыхь хьэдэмэтхэр, «Лихтенштейн» тхыдэ романыр.

◆ 1917 гъэм уэзщIакIуэ цIэрыIуэхэу ЦIагъуэ Нурийрэ Дым Iэдэмрэ я жэрдэмкIэ Бахьсэн къыщыдагъэкIауэ щытащ «Адыгэ макъ» газетым и япэ номерыр.

◆ 1941 гъэм Москва областым щыщ Петрищевэ къуажэм нэмыцэ фашистхэм щаукIыгъащ Космодемьянскэ Зое (Тоня), нэхъ ныжьыIуэкIэ Совет Союзым и ЛIыхьужь цIэ лъапIэр зыфIащар.

◆ ШэрджэсэсурэтыщI Хьэгъэндокъуэ Мухьэмэд (1952) къыщалъхуа махуэщ.

◆ УФ-м щIыхь зиIэ и уухахIуэ, техникэ щIэныгъэхэм я кандидат, генерал-лейтенант Хьэмхъуокъуэ Руслан (1953) къыщалъхуа махуэщ.

◆ **Дыгъэр къыщIэкIащ сыхьэти 7-рэ дакьикъэ 21-м, къухьэжьнущ сыхьэт 16-рэ дакьикъэ 31-м.**

◆ **Махуэм и кIыхьагъщ сыхьэти 9-рэ дакьикьи 10-рэ.**

Плэнэтэр зыгъэхьэзырыр
ТХЬЭМОКIУЭ Барэсбийр.

● Дыгъуасэ

Путин Владимиррэ Къанокъуэ Арсенрэ и телъхьэщ

Дыгъэгъазэм и 2-м екIуэкIынур Урысей Федерацэм и Къэрал Думэм и зи чэзу хэхыныгъэ къудейкъым. Къэбэрдей-Балъкъэрым щыпсэухэр, къэралым и цIыху псоми хуэдэу, хэхыпIэ участкэхэм екIуэпIэнущ езыхэмрэ я быихэмрэ я кьэкIуэнур зыхуэдэнур кьыхахын папщIэ.

ДЭ ДОЛЪАГЪУ къэралми республикэм щекIуэкI зэхъуэкIыныгъэшхуэхэр, лъэпкъ зэхуэмыдэхэм щыщ цIыхухэм я псэукIэр зэрефIакIуэр. Абы цIыхубэр зэкъуеГъэувэ. Аращ дэ Урысейм щекIуэкI зэхъуэкIыныгъэхэм адэкIи кьыпащэным дыщIрителъхьэр.

Апхуэдэу щытащ сыт щыгъуэ - жэуапIыныгъэ зыпылъ лъэбакъуэ ячын щыхуейм деж цIыхубэр зэкъуоувэ. Ноби апхуэдэ щытыкIэ дитщ. Республикэм щыпсэу диаспорэхэм, лъэпкъ-щэнхабзэ центр 20 кьызэщIэзыбыдэм, я лIыкIуэхэм жаIэ «Зыуэ щыт Урысей» партым, цIыхубэм я пашэ Путин Владимиррэ Къэбэрдей-Балъкъэрым и Президент Къанокъуэ Арсенрэ зэрателъхьэр. Ар дэ дыхуеIуэ кьыхэтхащ.

Къэбэрдей-Балъкъэрым ЩэнхабзэмкIэ и фонд.

Фым и телъхьэ

УФ-м ФедерацэмкIэ и Советым и УнафэщIым и къуэдзэ Орловэ Светланэ щэкIуэгъуэм и 28-м Налшык дэт Къэрал концерт гъэлъэгъуапIэмрэ КъБКъМА-мрэ щаIущIащ республикэм и цIыхубз пэрытхэмрэ щIалэгъуалэмрэ.

ЗЭIУЩIЭМ хэтащ КъБР-м и Парламентым и УнафэщI **Бечелов Ильяс**, КъБР-м и Правительствэм и УнафэщIым и къуэдзэ**ДышэкI Мадинэ**, «Деловая Россия» урысейпсо зэгухьэныгъэм и щIыналъэ къудамэм и лIыкIуэ **Пархоменкэ Юлие**, КъБР-м щIалэгъуалэ Iуэхухэмрэ жылагъуэ зэгухьэныгъэхэмкIэ и къэрал комитетым и унафэщI **Пащты Борис**, нэгъуэщIхэри.

- Урысей къэралыгъуэм и Iуэхухэр ефIакIуэ зэпытщ, - жиIащ Орловэр къыщIэкIэсъам. - Кьыхэзгъэщынэ сыхуейт УФ-р дуней псом и къэрал нэхъ зырызехьэу пщIым зэрыхиубыдэр, иужьрей илъэсхэм абы пщIэшхуэ къыхуащI, лъэщ зэрыхъужар. Ар зи фIыгъэр Путин Владимиращ. Нэхъри зыдужьын папщIэ, дызыхуеину псори диIэщ - мэзхэр, псыхэр, бгыхэр, щыдагъэ. Псом я щхьэжраци, ар тэмэму къзэгъэзэбэпныфын щIалэгъуалэкIэ дыкъулейщ. Псоми дольагъу ди щIыналъэхэм ягъуэт зэхъуэкIыныгъэфIхэр - ди гъуэгухэр зэрагъэпэщыж, унэщIэхэр яухуэ, лэжьапщIэм хохьуэ. ДызыщыгуфIыкIыщ 2014 гъэм екIуэкIыну Олимп Джэгухэр Сочи зэрыщекIуэкIынур. Псалъэм къыдэкIуэу жысIэнщи, Налшык къалэ и дахагъыр нэм къыфIонэ. А зэхъуэкIыныгъэфIхэр зи фIыщIэ Путин Владимир зи телъхьэ партым папщIэ дыгъэгъазэм и 2-м псоми Iэ фIэтыну фыкъыхуэзоджэ.

ЗэIущIэм и кIэухыу, къызэхуэсахэм я упщIэхэм жэуап иритащ Орловэм. Абы и гуапэу къыхигъащащ ди щIалэгъуалэр экономикэ, политикэ Iуэхухэм фIы дыдэу зэрыщыгъуазэр икIи апхуэдэ щIэблэ диIэу, ди къэкIуэнур зэрыдахэм щэч кьызэрытримыхьэр.

БЕСЛЪЭНЕЙ Жансэт.

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Парламентым и Унафэ

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм къэрал кIуэцI IуэхуэхмкIэ щыIэ министр Томчак Ю.И., Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и прокурор Жариков О.О. Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и щIыналъэм хабзэ щыIэныр кьызэгъэпэщын и лъэныкъуэкIэ жаIахэм кьэлытэн.

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Парламентым и УнафэщI
БЕЧЕЛОВ Ильяс

Налшык къалэ
2007 гъэм щэкIуэгъуэм и 22-м
№1304-П-П

Дыгъэр зэхуэдэ щIэлъ

Лъэпкъ IуащIэ:

Уанэм лIы имысмэ, пхъэ тыкъырщ.

● Хэхыныгъэ-2007

ПУТИН Владимир:

Псоми ди зэхуэдэ мурадыр - «Зыуэ щыт Урысейм» Къэрал Думэм и хэхыныгъэхэм текIуэныгъэ къыщегъэжьыным

Урысейм и Президент Путин Владимир.

- Мы гъэм дыгъэгъаз и 2-м Къэрал Думэм зэрыхахыным къэралым и кэкIуэпхъ гъэбелджылы мыхьэнэ зэриIэр икъукIэ щыщыгъуи дыгъэ мурад зыхуэтщIа проект нэхъ ин дыдэхэр гъэзащIэн щыхуей, Урысейм зыкъыщIэтыну интъэсхэм къэралым и парламентыщIэр щылажьэну лъэхэмрэ зэрихьэлIэм и заукъуэкIым. А лъэхъэнэм апхуэдэуи икъукIэ мыхьэнэ хэха иIэщ Урысейм къэралым и Iэтащхэр щыхахыну махуэм мазэ зыбжанэ фIэкIа имыIэжу йокIуэкIри. Икли дыгъэгъаз текIуэныгъэ къэтхьаз, дызыхуэкIуэ итъэсыщIэм и гъатхапэ мазэм къэралым и президентыр щыхахкIи текIуэныгъэ диIэнщ.

Фегупсысыт - къыкIэлъыкIэ мазэм Урысейм и къэрал власть нэхъыщхьэр кIаныщ щымы-Iэкъуэ щIэрэщIэжьынущ. А Iуэхур тэмэму, екъуIэныгъэкIэ, къэралым и кIэнтIэ щыIэ екIуэкIын, парламентыщIэмрэ президентыщIэмрэ къэралым и цIыку псоми фIыгъуэ къыхуахьу зэдэлэжьэн щхьэкIэ дэ дызыхуейр текIуэныгъэщ.

Фэрэ дэрэ псори дгъэжьын хуейщ къэлэн нэхъыщхьэр зэфIэгъэкIа хъун щхьэкIэ. Сыт зищIысыр а къэлэн нэхъыщхьэр? Ар зищIысыр къэралым зэпIэзэрыту, шэщIауэ зэрызиужьыну гъэзэгум адэжкIи пыщIэнырщ. Хэкум и зэIуэзащIэныгъэмрэ и щынагъуэнщагъэмрэ дзыхь щIыгъуэджэу щыт политикэ лъэбакIуэхэм ящыхъумэнырщ.

Фэ зэрыфщIэщи, мы зэманым екIуэкI политикэ Iуэхущафэхэм хуэдэхэм занщIэу сызэрыгъэ нэгъапэхэм къыхихуакъым. Икли фэ вжеслэн хуейщ президентым и лэжьыгъэр, дауи, цIыхухэм яIущIэу щытыным зэрыпыщIар, ауэ ар, зэрыкъабзэу, кьыззэрагъэпIагъэр президентым и лэжьыгъэ пыухкIа иригъэкIуэкIым, и къулыкъу къалэнхэр щигъэзащIэм дежщ. Икли ар щыткъым политикэ рекламэу, жысIэнщи. языныкъуэкIи гурыхь сщыIыкъу политикэ рекламэм хуэдэкъым.

«Зыуэ щыт Урысейр» зэкIэ щыткъым дагъуэ гуэри зыхуэпщI мыхъун политикэ Iэмэпсымэу. Иджыри куэдым хунэсын хуейщ абы и пэжыгъэр нэхъыфIхъун щхьэкIэ, ауэ, дауи щымытми, сэ арэзы сыхъуащ «Зыуэ щыт Урысейм» и пашэ сыхъунэ. Икли апхуэдэу сщIащ счы гъэбакъуэр зищIысхьэ япэкIэ мэбакъуэ, езым и Iуэху епIыкIэхэр, бгъэдыхьэкIэхэр егъэбыдэ. Урысейм щIэрыщIэу зыкъеIэтыж, къэрал ин дыдэу увыжьин щхьэкIэ. Путиным езым и пащIэ дипIэжьи жэуапIыщ:

- Сэ ар Урысейр япэкIэ зыгъэкIуатэ пашэм ихь жэуапIыныр сэ.

Ар Урысейр япэкIэ зыгъэкIуатэ пашэм ихь жэуапIыныр гъэр - ар Урысейр япэкIэ зыгъэкIуатэ пашэм ихь жэуапIыныр сэ.

Зэман кIэщIым зэфIэгъэкIа хуаэхэм я гугъу щIымэ, псом ящхьэ ящхьгъэщIэхэухкIыпхъэщ **хуэунигъэ жыIагъуэхэм и закъыкIэ щIэ къаз эрыщ гъудэж эрыщытыр.** Зи акъылыр зэтет дэтхэнэ цIыхуми хуэдэу, сэри икъукIэ сыщогуфIыкI социальнэ мыхьэнэ зиIэ объектхэр щIэрыщэгубжьаныз эращIым. **Мы гъэм и закъуэ хуэунигъэ дижьажьэ зэ мелардищ и уасэ зэфIагъэкIащ** (игъабэ и апхуэдэ зэманым ельытыгъэ процент 26,7-кIэ нэхъыбэ), псэупIэу метр минищ 165,9-рэ хьэзыр ящIащ. **Совет зэманым и уэхьэ IуэхуитIу зэхэсэм апхуэдизэ лэжьыгъэ щащIа кьэхъуакъым** Сэ, кьапщтэмэ, икъукIэ сфIэтельыдэжу сыкIэльопIэ Налшык псыхъэм щащI спорт комплексым лэжьыгъэхэр зэрыщIэкIым. Апхуэдэ технологием япэкIэ сыщыIыгъуэ зэрыщымытам кьыхэкIыу, сэ сфIэхьэлэмэтщ метр зэбгъэзэнатIэу щэ зыбжанэ хьу унащхьэр щIэгъэжьэн лъэпкъ имыIэу зэрагъэтар. Сом мелуаныр 118-рэ зи уасэ и проектыр текIуэдэнум и зэхуэдитIыр «Зыуэ щыт Урысей» партым кьыхилъхьащ. Апхуэдэу а партым и ахъшэу сом мелуан 315-рэ автомобиль гъэгъуэр зэгъэпщыжьыным, сом мелуан 80 нэхъыбэхэм щIэсхэм фэтэрыщIэхэр яхуэщIыным трагъэкIуащ. Кьэгъэлъагъуапхъэщ «Зыуэ щыт Урысей» партым дэнэ щIыпIи апхуэдизэ ахъшэ зэрыщымыгъэкIуэдыр. Абы кьетъэлъагъуэ федеральнэ властхэм, Урысейм и Президент Путин Владимир сымэ я мызакъуэу ди унафэщIыр кьэралым и парт нэхъыщхьэм и Iэтащхьэхэми тэмэму зэрапщIар. Абы ди дежкIэ мыхьэнэ хэха иIэщ.

ХуэунигъэщIэхэм я гугъу адэжкIи пщIымэ, ущымыгуфIыкIыпIэр иIэкъым **нужьрей эмэзым кьрыбудыу ди республикэм школу, сымаджэщу, спорт, щэихабзэ хуэунигъу 40-м щIигъу зэрыщыIэзэфIыхьам.** Апхуэдэу уегъэлъагъуэ республикэм и промышленнэ зэфIэкIыр зэтегъэувэжьыным хуэунэтIа программэр ягъэзащIэу зэрыхуежьамэ. Республикэм и капиталэ нэхъыщхьэм дыдэрэ ильэсым инвестицэу сом мелардищ 8,3-рэ кьыхуэщIащ гъэуэгум, иэгъабэ и апэ мазищым ельытыгъэ ар хуэдэ 1,7-кIэ нэхъыбэщ. Хохауэ кьэгъэльагъэупхъэщ Президентым езым и мыльку сом мелард 1,5-рэ республикэм и экономикэм инвестицэу зэрыхильхьар.

Зэхъуэжьныгъэ нэрыльагъуэр щоIуэкI мэкъумэш хозяйствэм: абы валовэ продукцIэу сом мелард 14,7-рэ кьилэжьащ. А бжьыгъэхэр итщ дэтхэнэ зы цIыхуми хуиту щыгъуазэ зызыхуигъэщIыфыну тхьылъхэм. Бжьыгъэхэм ящыгъуэ цIыхухэм я псэукIэр зэрефIакIуэм щыхьэт текIуэу иягъэщI зы Iуэху хьэлэмэти: уасэхэм заIэту щыхуежьа цIалъэм нэмысу (2007 гъэм и апэ мазищым) розницIу сатум сом мелард 23,5-м нэсащ (процент 12,1-кIэ нэхъыбэ хъуащ). ЦIыхухэм Iэджэ щIауэ ящыгъупщжащ зэм газыр, зэм электрокэрыр паублиду зэрыщытар, ауэ, сэ къызрысыгъэтIысащ, ар щапхъэхэм яIэ щыхьэнэр зыщыбгъэгъупщэ хъунукым.

Гъэ хъкс кьыпхуэмыдыштэм хуэдизу хохьуэ Къэбэрдей-Балькъэрым и бюджетым. ДызыхуэкIуэ илъэсым ар сом мелард 19-м нэсанущ. Ди эмэзым ным дэ апхуэдизэ ахъшэ диIэну ди пщIыхьэпIэ- ми кьыхэхуэу щытекIым. Сэ КъБР-м и премьер-министру сыщыщытэ зэманым ди бюджетыр хуэдитхуэкIэ нэхъ мащIэри, экономикэм и гуэдзэпIащIэм Iудгъэпу ГУ-рикъу кьудейуэ арат. Сэ нэхър нэхъ щыхьэтыфI хуейкъым республикэм и зыужьыныгъэр иджы хуэдэу псынщIэу щекIуэкIа зэман зэрыщымыIам. Апхуэдэ бюджетым социальнэ Iуэхуэр дгъэзащIэнымкIи Iэмал хъарзынэхэр кьует. Республикэм и Пенсионерхэм я союзым и тхьэмадэ къудыкъым сэ щызоIэльагъуэ зыкъыщIауэ псэу унагъуэхэм, щэнхабзэм и лэжьакIуэхэм, спортсменхэм, щIыныгъэкIэм гулъытIэ щIэуэ зэрыгъэтIар. Абыхэм дежкIэ Къаныкокъу Арсен, бюджетым и эдIэкI кьудейкIэ игу мызагъэу, ильэс кьэс ельэ и ахъшэу а Iэнатlэм сом мелуан 300-м щIигъу хухэт. СызэрыщыгъуазэмкIэ, Президентым и мурадщ кьыхэрыгуэкI цIыхухэм ятелъ гуГуеуфхэр ящыгъэпсынщIэнымкI адэжкIи езым и ахъшэ тригъэкIуэдэну. Ар щыхуГэ нэсщ. Абы кьетъэлъагъуэ ди унафэщIым хэлъ гупылъэмрэ.

Ильэситl блэкIам кьагъэльагъуащ Къэбэрдей-Балькъэрым и цIыхубзм я Iуэхур кьыхэзрикIар, зэман зэблэкIыгъуэ гугъуэм республикэм и зыужьныгъэм зэфIэкIэ къаруу бгъэдэлэнщ. Абы щыгъуэщ экономикэ и лъэныкъуэкIэ зи Iуэхур зэтеува кьэралхэмрэ щыпщынагъэхэм щэч лъэпкъ хэмылъу дащыхьэуэнущ.

ЧЕРКЕСОВ Георгий.
КъБР-м и Пенсионерхэм я

● ДифI догъэлъапIэ

СССР-м и цIыхубз егъэ джакIуэ Кьаныкьуей Риммэрэ УФ-м и цIыхубз егъэ джакIуэ Мэлбахьуэ Борисрэ республикэр зэрыгуфIыгъуэ цIыхухэм ящIыщI.

Жылагъуэ советым и зэхуэс

Урысейм тезырхэр ирегъэхьыныIыкIэ и Федеральнэ Iуэхуэщ1ап1эм (УФ-СНП) КъБР-м щIэ управлениэм и деж щыIэ Жылагъуэ советым и зэIущIэ екIуэкIащ.

ЗэIущIэм хэтащ управлениэм и унафэщI **Абыдэ Ахьмэд**, УФ-м и Къэрал Думэм бюджетымрэ налогхэмкIэ и комитетым и унафэщI **Васильев Юрий** КъБР-м цIыхухэм я хуитыныгъэхэмкIэ и уполномоченнэ **Зумакулов Борис**, Къэбэрдей-Балъкъэр къэралмэкъу мэш академием и ректор **Жэрыкъуэ Борис** сымэ, Жылагъуэ советым хэтхэу **Дзасеэжь Хьэрэтэлий, Бобылев Валентин, Кьардэн Мухьэмэд, Башорэ Хьэмид**, Iуэхущ1ап1эм и Iэнатlэхэм я унафэщIхэр, лэжьакIуэхэр. ЗэIущIэр ирагъэкIащ1ащ1 советым и унафэщI **Вэрокъуэ Владимир**.

Республикэм и уголовнэ-гъэзащIакIуэ Iэнатlэм и Iуэху зыIутым кьыхэзэхэсахэр щыгъуазэ ищIащ Абыдэ Ахьмэд.

ЗэIущIэм щытепсэлъэухьащ и лэжьыгъэр зэрекIуэкIым, тестырхэр щагъэзэжьIэ ж щыIэ-хэм цIыхухэм я хуитыныгъэр кьыщыдэпамыдыныкIэ зэфIагъэкIахэм, нэгъуэщIхэми.

Жылагъуэ Советым хэтэр ярэзы т ехъуащ ФСНП-м и Къэбэрдей-Балъкъэр Iуэхущ1ап1эм хабзэмрэ цIыхухэм я хуитыныгъэмрэ кьыхэзыпысыдыныр техуэауэ ирагъэкIуэкI лэжьыгъэм, тутпажьэм псэупIэхэр Iуэху зытетым, медицинэ Iуэхутхьэбзэр зэрыхуащIэм икIи унафэ кьащIащ уголовнэ-гъэзащIакIуэ Iэнатlэм и Iуэхуэр зэфIэхьыныкIэ зыщIагъэкъуэну.

Кьыкlэтыхьэ зэхуэсыр 2008 гъэм и апэ мазищым хиубыдэу ирагъэкIуэкIыну яубзыхуащ.

ЗЭБАР Мадинэ,
УФ-м и ФСНП-м и Iуэхущ1ап1эу КъБР-м щыIэм и пресс-Iуэхущ1ап1эм и лэжьакIуэ.

ПэкIуэр къызэрагъэсэбэп щIыкIэр

● Гупсыси псалъэ...

ГЪЭЩIэГъУэНЩ балькъэр лъэпкъым и Нэхъыщхьэм я советкIэ» эзэрэзм и зэранкIэ икIи хэхыныгъэхэм япэ кьиухуэу щыхуэхэр кьагъэдэIэну аргуэру зэрыхущIэкъум кьыхэкIыу Кьэбэрдей-Балькъэрым инвестицэхэу мелуан дапщэ, лэжьапIэ Iэнатlэхэу сыт хуэдиз фIэкIуэдами пщIэну. Щхьэхуещагъэ хэпIуэщIэхуэр зыфIэзыщыжа икIи лъэпкъ псом и цIэкIэ къэуварыну хуитныгъэ зиIэу зыкъэзылытэжа а цIыху зыбжанэм я мурадхэр сыт?

Пэкlуэмрэ хабзэнщагъэхэмрэ Iэмалыфlщ инвесторхэм я бийуэ укъриуныну икIи КъБР-м и экономикэр кьызэфIэувэжьыныр иризэтелIыгъэну. Властхэм гугъу ехь пылъу Iентральнэ Урысейм щыщ бизнесменхэр хамэу икIи шынагъуэу кьалытэ Кавказым кьэкIуэну кьыхуараджэ, мыдрейхэм прессэм жрагъэ мы щыпIэм эрыгъэхьэ щекIуэкIынкIэ , цIыхуэхэр кьахуэмыгъэдэIуэжьынкIэ зэрыхуэнр. Абы бизнесменым щхьэусыгъуэ ират «икIуэтыжьынмкIэ».

Апхуэдэ щытыкIэм балькъэр лъэпкъым е а республикэм щыпсэу нэгъуэщI лъэпкъ гуэрым и сэбэн хэльу пIэрэ? Сыту пIэрэ а псор кьыщIахьыгъэ? Iуэхуэр зыщIыгъэ зэрагъэпэщыжу жыхуаIэ балькъэр общественностым зыри щыжимыIэр? Iуэхуэр зыIутыр кьызыгуфIыгъэ балькъэрхэм ущыпсальэкIэ, абыхэм яблэщIыркъым лъэпкъым и «нэхъыкьыкIэ» зэджэжэр зэраужьуар. НэгъуэщI Iуэрнекъхэм щыщ цIыхуэхэм зыгуэрхэр жаIну гугъущ, сыту жыIэмэ национализму укъыщIрагъэдэщн, абыкIэ уагъэкъуэншэнкIэ хьунущи. Абы щыгъуэми балькъэр лъэпкъым и «Нэхъыкьыкъэ я советым» щыхуэхэм я сэбэн эрихуэ хуэдэуэрэ, Кавказыр Урысейм хэмыту яльагъуну щIэхьуэпсхэм я тельхьэу кьоув.

Кавказым и бий информацэ зауэм пещэ. Абы и щыхьэтщ кавказ Iуэхуэм текуэауэу щытыкIэ шынагъуэхэр кьратхэкIыну щхьэусыгъуэ кьеэзыт сыт хуэдэри кьаIэхуэтэну федеральнэ СМИ-хэр зэрыхьэзырыр. Мыдрейуэ балькъэр лъэпкъым и Нэхъыкьыкъэм я советкIэ» зэрэзм и зэранкIэ иуэдэ СМИ-хэм яфIэфIыпсу ядоIэпыкIу езыхэм цIыхубэ лIыхъужьхэу закъыщIыхьужу.

ЩIэкIуэгъуэ мазэм и 10 пщэдджыжьым «Эхо Москвы» радиостанциям, итIанэ «Московский комсомолец» газетым хьыбархэр ягъэIуащ Налшык пэкIу щекIуэкIынмкIи властхэмрэ мыдрэзыIыгъэ гуэркэр зиIэ щIалэгъуалэмрэ зэжьыхэуэнкIэ хуэну. Абыхэм тегъэщIапIэ ящIырт балькъэр лъэпкъым и Парламентым и депутатэу Налшык щекIуэкIа залымыгъэм теухуауэ Бабаевым iжIалхэр зэрыщIам теухуауэ. Пэкlуэр щрагъэкIуэкIыну я мурада пIалъэм ипэ махуэ зыбжанэкIэ кьиухуэу влластхэм кьагъэувауэ щытащ а Iуэхуэгъуэр нэгъуэщI щIыпIэм - «Родина» е «Аврора» кинотеатрхэм я гупэхэм деж - щрагъэжьэкIыну. Ауэ ар идакъым балькъэр лъэпкъым и «Нэхъыкьыкъэм я советым». Спектакльыр щрагъэкIуэну щIыпIэ щыIэ зыгъэхьэу кьалытауэ кьыщIэкIынущ абы кьыщIэтэну Iуэхуэгъуэм нэхъри. Мурад зыкъуащIа зэхьыхэр щыкIуэмыдэжьар щэкIуэгъуэ мазэм я 9-рщ, экстремизмэм теухуа федеральнэ законыр тегъэщIапIэ ищIу, «нэхъыжь хэм я советым» и лэжьыгъэр КъБР-м и прокуратурэм кьыхэтриГъэувыIа нэхъ. Ди сэ щыгъуэ федеральнэ властхэм зэхудоГьащ. Ди сэ щыгъуэ федеральнэ властхэм зэхудоГьащ. Абыхэм дежкIэ Къаныкоъу Арсен, бюджетым и эдIэкI кьудейкIэ игу мызагъэу, ильэс кьэс ельэ и ахьшэу а Iэнатlэм сом мелуан 300-м щIигъу хухэт. СызэрыщыгъуазэмкIэ, Президентым и мурадщ кьыхэрыгуэкI цIыхухэм ятелъ гуГуеуфхэр ящыгъэпсынщIэнымкI адэжкIи езым и ахьшэ тригъэкIуэдэну. Ар щыхуГэ нэсщ. Абы кьетъэлъагъуэ ди унафэщIым хэлъ гупылъэмрэ.

Ильэситl блэкIам кьагъэльагъуащ Къэбэрдей-Балькъэрым и цIыхубзм я Iуэхуэр кьыхэзрикIар, зэман зэблэкIыгъуэ гугъуэм республикэм и зыужьныгъэм зэфIэкIэ къаруу бгъэдэлэнщ. Абы щыгъуэщ экономикэ и лъэныкъуэкIэ зи Iуэхуэр зэтеува кьэралхэмрэ щыпщынагъэхэм щэч лъэпкъ хэмылъу дащыхьэуэнущ.

ЧЕРКЕСОВ Георгий.
КъБР-м и Пенсионерхэм я

● Промышленность

Я Iуэхур йофIэкIуэж

Налшык дэт высокольтнэ аппаратурэхэмкIэ заводым нобэ къыщIегъэкI фIагъ ин зыбгъэдэлъ электротехникэ Iэмэхьэмэ зэмылIужьыкъуэхэр.

ЩIэупщIэ зэхъэпщыкъыщIагъэкIыу зытрауухэнымкIэ къащхьэпащ щIэныгъэм и иджырей Iэмалхэр кьызэрагъэсэбэнщ. Зэгуэрым зи гъэмахуэ гъуэгуанэр «арпель» щапхъэм иту щIэзыдза заводым и закъуэщ нобэ электровозхэм, электромафIэгуэхэм электрокъарур кьекIуэлIэныкIэ кьагъэсэбэп пкIыпIуэ щхьэхуэхэр къыщIэзыгъэкIыр. Заводым къыщIигъэкI коммуникационэ техникэм и фIагъыр Москва и къушхьэрэ Iуэху щIэныгъэ центрэм щагъэуэхуэгъуэ. ИкIи дагъуэншэу къалытащ. Абы кьинэмыщIауэ щIэщIэ коммуналнэ, производственнэ Iэнатlэхэм электрокъарур щыIэныгъэ зэрыгъэсэбэпкIыну кьыщIагъэкIэм. Ахэр лIэужьыгъуэ мэхъури, дэтхэнэми и щхэхуаIэ иIэжщ.

ЛЬОСТЭН Муэ.

● Iуэху еплъыкIэ

Апхуэдэ бюджет диIэну ди хъуэпсапIэхэми къыхэхуэртэкъым

Сэ хьэл схуэхьауэ, наблюгублаплъу сыкIэльопIэ Кьэбэрдей-Балькъэрым и социально-экономикэ зыужьныгъэм пыщIа Iуэхуэм ихьи тэхэр ехьулIныгъэми сигукIи сэ пэжкIи сыщогуфIыкI.

СЭ САЩЫЩщ Къаныкъуэ Арсен - зи щIалэгъуэ, жыдзэрагъ зыхэлъ щIыхур, финансист, бизнесмен IкIуэпсалкIуэр - Кьэбэрдей-Балькъэр Республикэм и Президентэу зэрагъэувам щыгъуэ фIыкIахэм. Пэжщ, республикэр зехьэным есауэ зэпщIымытым кьыхэкIыу адэкIэ Iуэхуэр зэрыригъэкIуэкIыным тIэкIу сытешынахьу щытащ. Ауэ зэман гъэдэкIыным, пIуэ зыгъэтIылъ зэфIэкI нэс кьыщцэзыгъэлъэгъуа цIыхур иягъэущI Iэнатlэмэ зэрыщIэлъэщIыр. **Кьаныкъуэ Арсен хуэфIэкIащ, зэман кьыкуэхъуну щыIэ пкIи лъэныкъуэ пригъэзыу, псынщIэу кьаIэн и къхъыщхьэхэр иубыхуну, ахэр ирагъэкIуэну зэрыщытыр псоми ягурыгъэIуэн. Абыхэм кьадэкIуэу абы зыхуэфащэ Iэнатlэхэр хуэунэтIащ социально-экономикэ зыужьныгъэм и программэ тэмэмхэр уIэкъуэнщ.**

КьыхэзгъэщIыпхъэщ, зэман кьыхуэхьуну хущIэкъу кьару щыухыкIаэхэр щыIами, абы республикэр социально-экономикэ зыужьныгъэ щIэгъэхуэфжьам и гъэгъэм зэрытригъэувэфар, лъэныкъуэ Iуэхуэм гигъэлIапIэ ящIу политикэм ирисондэджэныну хущIэкъуахэм ар кьыщэрамыгъэувыIэфар. Абы и лъэныкъуэкIэ щапIхъэ нэрыльагъуэщ жылагъуэ зэхуакъу щIыналъэхэм ятеухуауэ законым хагъэува мардэхэм кьыдэкIуэ зэныкъуэкъухэм Президентыр зэрыбгъэдыхьар. ЗэрыжIауэ, Кьаныкъуэ Арсен, Iуэхуэр кьыщIэкIащ икIи куэду щыта зэныкъуэкъуэ кьыхэринэжащ, политикэ гъэунэхуныгъэ гугъуэм кьикIри, езыр щыуэнкIэ Iуэху щыгугъэ, лъэпкъхэр зэпэщIагъэуэну хущIэкъуа кьарухэм я мурадхэр кьаригъэхьуIакъым.

А псоми Iэмал кьатащ республикэм и социальнэ, экономикэ зыужьныгъэм и Iуэхуэгъуэ нэхъыщхьэхэр дгъэзащIакIыным кьарууэ щыIэр хуэзэщIэгъэуэ Iэнатlэмкlэ. АтIэми, Правительствэм и Унафэщ1у ягъэуэна Ярин Андрей Iэнатlэм нэгъэсауэ хуэщIа цIыхуу кьыщIэкIащ.

Зэман кIэщIым зэфIэгъэкIа хуаэхэм я гугъу щIымэ, псом ящхьэу кьыхэгъэщIэхуэкIыпхъэщ **хуэунигъэ жылагъуэхэм и закъыкIэ щIэ къаз эрыщ гъудэж эрыщытыр.** Зи акъылыр зэтет дэтхэнэ цIыхуми хуэдэу, сэри икъукIэ сыщогуфIыкI социальнэ мыхьэнэ зиIэ объектхэр щIэрыщэгубжьаныз эращIым. **Мы гъэм и закъуэ хуэунигъэ дижьажьэ зэ мелардищ и уасэ зэфIагъэкIащ** (игъабэ и апхуэдэ зэманым ельытыгъэ процент 26,7-кIэ нэхъыбэ), псэупIэу метр минищ 165,9-рэ хьэзыр ящIащ. **Совет зэманым и уэхьэ Iуэхуитlу зэхэсэм апхуэдизэ лэжьыгъэ щащIа кьэхъуакъым** Сэ, кьапщтэмэ, икъукIэ сфIэтельыдэжу сыкIэльопIэ Налшык псыхъэм щащI спорт комплексым лэжьыгъэхэр зэрыщIэкIым. Апхуэдэ технологием япэкIэ сыщыIыгъуэ зэрыщымытам кьыхэкIыу, сэ сфIэхьэлэмэтщ метр зэбгъэзэнатIэу щэ зыбжанэ хьу унащхьэр щIэгъэжьэн лъэпкъ имыIэу зэрагъэтар. Сом мелуаныр 118-рэ зи уасэ и проектыр текIуэдэнум и зэхуэдитIыр «Зыуэ щыт Урысей» партым кьыхилъхьащ. Апхуэдэу а партым и ахъшэу сом мелуан 315-рэ автомобиль гъэгъуэр зэгъэпщыжьыным, сом мелуан 80 нэхъыбэхэм щIэсхэм фэтэрыщIэхэр яхуэщIыным трагъэкIуащ. Кьэгъэлъагъуапхъэщ «Зыуэ щыт Урысей» партым дэнэ щIыпIи апхуэдизэ ахъшэ зэрыщымыгъэкIуэдыр. Абы кьетъэлъагъуэ федеральнэ властхэм, Урысейм и Президент Путин Владимир сымэ я мызакъуэу ди унафэщIыр кьэралым и парт нэхъыщхьэм и Iэтащхьэхэми тэмэму зэрапщIар. Абы ди дежкIэ мыхьэнэ хэха иIэщ.

ХуэунигъэщIэхэм я гугъу адэжкIи пщIымэ, ущымыгуфIыкIыпIэр иIэкъым **нужьрей эмэзым кьрыбудыу ди республикэм школу, сымаджэщу, спорт, щэихабзэ хуэунигъу 40-м щIигъу зэрыщыIэзэфIыхьам.** Апхуэдэу уегъэлъагъуэ республикэм и промышленнэ зэфIэкIыр зэтегъэувэжьыным зэрыщыIам. Апхуэдэ бюджетым социальнэ Iуэхуэр дгъэзащIэнымкIи Iэмал хъарзынэхэр кьует. Республикэм и Пенсионерхэм я союзым и тхьэмадэ къудыкъым сэ щызоIэльагъуэ щыкIуэмыщIауэ псэу унагъуэхэм, щэнхабзэм и лэжьакIуэхэм, спортсменхэм, щIыныгъэкIэм гулъытIэ щIэуэ зэрыгъэтIар. Абыхэм дежкIэ Къаныкоъу Арсен, бюджетым и эдIэкI кьудейкIэ игу мызагъэу, ильэс кьэс ельэ и ахьшэу а Iэнатlэм сом мелуан 300-м щIигъу хухэт. СызэрыщыгъуазэмкIэ, Президентым и мурадщ кьыхэрыгуэкI цIыхухэм ятелъ гуГуеуфхэр ящыгъэпсынщIэнымкI адэжкIи езым и ахьшэ тригъэкIуэдэну. Ар щыхуГэ нэсщ. Абы кьетъэлъагъуэ ди унафэщIым хэлъ гупылъэмрэ.

Ильэситl блэкIам кьагъэльагъуащ Къэбэрдей-Балькъэрым и цIыхубзм я Iуэхуэр кьыхэзрикIар, зэман зэблэкIыгъуэ гугъуэм республикэм и зыужьныгъэм зэфIэкIэ къаруу бгъэдэлэнщ. Абы щыгъуэщ экономикэ и лъэныкъуэкIэ зи Iуэхуэр зэтеува кьэралхэмрэ щыпщынагъэхэм щэч лъэпкъ хэмылъу дащыхьэуэнущ.

ЧЕРКЕСОВ Георгий.
КъБР-м и Пенсионерхэм я

Пэкlуэр къызэрагъэсэбэп щIыкIэр

● Гупсыси псалъэ...

ЩIэщIэгъуэнщ балькъэр лъэпкъым и Нэхъыкьыкъэм я советкIэ» эзэрэзм и зэранкIэ икIи хэхыныгъэхэм япэ кьиухуэу щыхуэхэр кьагъэдэIэну аргуэру зэрыхущIэкъум кьыхэкIыу Кьэбэрдей-Балькъэрым инвестицэхэу мелуан дапщэ, лэжьапIэ Iэнатlэхэу сыт хуэдиз фIэкIуэдами пщIэну. Щхьэхуещагъэ хэпIуэщIэхуэр зыфIэзыщыжа икIи лъэпкъ псом и цIэкIэ къэуварыну хуитныгъэ зиIэу зыкъэзылытэжа а цIыху зыбжанэм я мурадхэр сыт?

Пэкlуэмрэ хабзэнщагъэхэмрэ я Iэмалыфlщ инвесторхэм я бийуэ укъриуныну икIи КъБР-м и экономикэр кьызэфIэувэжьыныр иризэтелIыгъэну. Властхэм гугъу ехь пылъу Iентральнэ Урысейм щыщ бизнесменхэр хамэу икIи шынагъуэ кьалытэ Кавказым кьэкIуэну кьыхараджэ, мыдрейхэм прессэм жрагъэ мы щыпIэм эрыгъэхьэ щекIуэкIынкIэ , цIыхуэхэр кьахуэмыгъэдэIуэжьынкIэ зэрыхуэнр. Абы бизнесменым щхьэусыгъуэ ират «икIуэтыжьынмкIэ».

Апхуэдэ щытыкIэм балькъэр лъэпкъым е а республикэм щыпсэу нэгъуэщI лъэпкъ гуэрым и сэбэн хэльу пIэрэ? Сыту пIэрэ а псор кьыщIахьыгъэ? Iуэхуэр зыIутыр кьызыгуфIыгъэ балькъэрхэм щыщ цIыхуэхэм я Iуэхуэр зэрыщIэлъэщIыр. А махуэ дыдэм Бабаевым «Эхо Москвы» радиостанциям ирита интервьюм дуней псор кьыщIигъуГуащ цIыхуэхэм я жыIэмыдаIуэныгъэ кьыхэригъэпсыну. А хьыбарыр ИнтернеткIэ дуней псом щыхьэграгъэхащ.

КъБР-м и властхэм щытыкIэр зэрекIакIуэр кьаныгъэ, хэхауэ яхьумэ щIыпIэм - Правительствэм и унэм - дежщыхьэсыну цIыхуэхэр хуит яящыкым. Ауэ ящыкъэмкIэ зи цIэр кьыщIтIуа радиостанцым Налшык щекIуэкIа залымыгъэм теухуауэ Бабаевым iжIалхэр зэрыщIыIу ящIри, итIанэ влластхэм я Iуэху бгъэдыхьэкIэм и гугъу ящIу хьыбар кьыщитар.

Балькъэр лъэпкъым Нэхъыкьыкъэм я нэгъуэщI пашэ Гуртуев Оюс а зэман дыдэм ирихьэлIэу щыпIэм щыщ журналистхэм яжриаш «Нэхъыкьыкъэм я советыр» законым зэрытетыр икIи езыхэм я унафэкIэ пэкIу зэрырамыгъэдэIуэжьар. Ауэ зы псалъи кьыжьэдэкIакъым пэкIу ирагъэкIуэкIыну япэ щыкIэ зыми япимыуБыдауэ зэрыщытам теухуауэ. Пэкlуэр щрагъэкIуэкIыну я мурада пIалъэм ипэ махуэ зыбжанэкIэ кьиухуэу влластхэм кьагъэувауэ щытащ а Iуэхуэгъуэр нэгъуэщI щIыпIэм - «Родина» е «Аврора» кинотеатрхэм я гупэхэм деж - щрагъэжьэкIыну. Ауэ ар идакъым балькъэр лъэпкъым и «Нэхъыкьыкъэм я советым». Спектакльыр щрагъэкIуэну щIыпIэ щыIэ зыгъэхьэу кьалытауэ кьыщIэкIынущ абы кьыщIэтэну Iуэхуэгъуэм нэхъри. Мурад зыкъущIа зэхьыхэр щыкIуэмыдэжьар щэкIуэгъуэ мазэм я 9-рщ, экстремизмэм теухуа федеральнэ законыр тегъэщIапIэ ищIу, «нэхъыжь хэм я советым» и лэжьыгъэр КъБР-м и прокуратурэм кьыхэтриГъэувыIа нэхъ. Ди сэ щыгъуэ федеральнэ властхэм зэхудоГьащ. Абыхэм дежкIэ Къаныкоъу Арсен, бюджетым и эдIэкI кьудейкIэ игу мызагъэу, ильэс кьэс ельэ и ахьшэу а Iэнатlэм сом мелуан 300-м щIигъу хухэт. СызэрыщыгъуазэмкIэ, Президентым и мурадщ кьыхэрыгуэкI цIыхухэм ятелъ гуГуеуфхэр ящыгъэпсынщIэнымкI адэжкIи езым и ахьшэ тригъэкIуэдэну. Ар щыхуГэ нэсщ. Абы кьетъэлъагъуэ ди унафэщIым хэлъ гупылъэмрэ.

Захуагъэ гуэр щыIэу щытым дэ ди кьалэнщ Кьаныкоъу Арсен Башир и кьуэм сыт и лъэныкъуэкIи зыщIэдзыжьуну. Абы щыгъуэщ ди фIэкIыпIэ имыIэу ехьулIныгъэщхьэхэр щыщытыхьынур. Абы щыгъуэщ экономикэ и лъэныкъуэкIэ зи Iуэхуэр зэтеува кьэралхэмрэ щыпщынагъэхэм щэч лъэпкъ хэмылъу дащыхьэуэнущ.

Арщи, хэт зи фейдэ хэлъыр республикэр 1992 гъэм щыIа щытыкIэм зэгъэзэжьауэ КъБР-м и мс лъэпкъхэу сыт и лъэныкъуэкIи зэпыщIахэр, зэдэIэпыкъуэгъуэ ара, хьэмэрэ псы утхъуам бдзэжьей кьыщцIэыубыдыну

Я Iуэхур йофIэкIуэж

Налшык дэт высокольтнэ аппаратурэхэмкIэ заводым нобэ къыщIегъэкI фIагъ ин зыбгъэдэлъ электротехникэ Iэмэхьэмэ зэмылIужьыкъуэхэр.

ЩIэупщIэ зэхъэпщыкъыщIагъэкIыу зытрауухэнымкIэ къащхьэпащ щIэныгъэм и иджырей Iэмалхэр кьызэрагъэсэбэпщ. Зэгуэрым зи гъэмахуэ гъуэгуанэр «арпель» щапхъэм иту щIэзыдза заводым и закъуэщ нобэ электровозхэм, электромафIэгуэхэм электрокъарур кьекIуэлIэныкIэ кьагъэсэбэп пкIыпIуэ щхьэхуэхэр къыщIэзыгъэкIыр. Заводым къыщIигъэкI коммуникационэ техникэм и фIагъыр Москва и къушхьэрэ Iуэху щIэныгъэ центрэм щагъэуэхуэгъуэ. ИкIи дагъуэншэу къалытащ. Абы кьинэмыщIауэ щIэщIэ коммуналнэ, производственнэ Iэнатlэхэм электрокъарур щыIэныгъэ зэрыгъэсэбэпкIыну кьыщIагъэкIэм. Ахэр лIэужьыгъуэ мэхъури, дэтхэнэми и щхэхуаIэ иIэжщ.

ЛЬОСТЭН Муэ.

Экономикэ | Политикэ

Махуэку

Кавказ Ищхъэрэ | Жылагъуэ Iуэху

● Бжьыхьэ дэкIыгъуэ

Дзэ къулыкъум ираджэ

МЫГЪЭРЕЙ бжьыхьэм дзэ къулыкъум ираджэнущ щIалэгъуалэм щыщу 132350-рэ. Абихъм кьаппщытщ ильэсрэ ныкъыкIэ дзэм хэтыну. ДыгъуэкIуэ ильэсым щегъэжьауэ щIалэхэм къулыкъу зэращIэнур зы ильэсщ. Абы кьыхэкIыу военкоматхэм я лэжьакIуэхэр гузавэрэ зыгъэгъэпщкIуныуэр куэд хъуну. Ауэ тлъагъур нэгъуэщIщ: мащIэкъым дзэм хыхьану гуэджьуэхэр.

...Москва и Тушинэ районым и военкоматыщ. Военком Жареников Николай зэрыжиIэмкIэ, мы гъэм Iуэхуэр хьарзынэу йокIуэкI. Ауэ шыпагъэ щыIэщ ильэс-ильэситI дэкIмэ, бгъуитI гъэхэм кьалъхуахэр дзэ къулыкъум щрадгэжьI, гугъуехь Iэдж кьыкъуэкIынкIэ. Сыт щхьэкIэ? ДэкIынуэр мащIэ хъунущи.

- Скирко Юрий, - жеIэ пэшым кьыщIыхьа щIалэщIэм.

Ау къэзэпIыхьри, комиссиэм хэт дохутыр нэхъыбэм, арэзыуэ, и щхьэр ещI:

- Хьэбгъэхьэ хъунущ «А» гупым.

Абы кьыкIыр Скирко хабзэхьэмэхэми, спецназми, хыдзэлIхэми зэрыхэтыфынурщ.

- IэщIагъэ уиIэ? - щIоупщIэ военкомыр.

- СиIэщ. Авиацэ техникум къэзхащ. Автомобиль зезгъэкIуэнуи схуэзэфIэкIынущ, абыкIэ тхьилъ сиIэщ.

- Къулыкъу щыпщIэнур лъэсырыкIуэ дзэхэщ. Ди гуапэщ екъулыкъум ирадгэнущ щIалэгъуалэм щыщу 132350-рэ. Абихъм кьаппщытщ ильэсрэ ныкъыкIэ дзэм хэтыну. ДызыхуэкIуэ ильэсым щегъэжьауэ щIалэхэм къулыкъу зэращIэнур къэзыгъэгъуэщи, яхуэзфIэкIынкъым. Абы къыхэкIыу военкоматхэм я лэжьакIуэхэр гузавэрэ зыгъэгъэпщкIуныуэр куэд хъуну. Ауэ тлъагъур нэгъуэщIщ: мащIэкъым дзэм хыхьану гуэджьуэхэр.

...Москва и Тушинэ районым и военкоматыщ. Военком Жареников Николай зэрыжиIэмкIэ, мы гъэм Iуэхуэр хьарзынэу йокIуэкI. Ауэ шыпагъэ щыIэщ ильэс-ильэситI дэкIмэ, бгъуитI гъэхэм кьалъхуахэр дзэ къулыкъум щрадгэжьI, гугъуехь Iэдж кьыкъуэкIынкIэ. Сыт щхьэкIэ? ДэкIынуэр мащIэ хъунущи.

- Скирко Юрий, - жеIэ пэшым къыщIыхьа щIалэщIэм.

Ау къэзэпIыхьри, комиссиэм хэт дохутыр нэхъыбэм, арэзыуэ, и щхьэр ещI:

- Хьэбгъэхьэ хъунущ «А» гупым.

Абы кьыкIыр Скирко хабзэхьэмэхэми, спецназми, хыдзэлIхэми зэрыхэтыфынурщ.

- IэщIагъэ уиIэ? - щIоупщIэ военкомыр.

- СиIэщ. Авиацэ техникум къэзхащ. Автомобиль зезгъэкIуэнуи схуэзэфIэкIынущ, абыкIэ тхьилъ сиIэщ.

- Къулыкъу щыпщIэнур лъэсырыкIуэ дзэхэщ. Ди гуапэщ екъулыкъум ирадгэнущ щIалэгъуалэм щыщу 132350-рэ. Абихъм кьаппщытщ ильэсрэ ныкъыкIэ дзэм хэтыну. ДызыхуэкIуэ ильэсым щегъэжьауэ щIалэхэм къулыкъу зэращIэнур къэзыгъэгъуэщи, яхуэзфIэкIынкъым.

...Москва и Тушинэ районым и военкоматыщ. Военком Жареников Николай зэрыжиIэмкIэ, мы гъэм Iуэхуэр хьарзынэу йокIуэкI. Ауэ шыпагъэ щыIэщ ильэс-ильэситI дэкIмэ, бгъуитI гъэхэм кьалъхуахэр дзэ къулыкъум щрадгэжьI, гугъуехь Iэдж кьыкъуэкIынкIэ. Сыт щхьэкIэ? ДэкIынуэр мащIэ хъунущи.

- Скирко Юрий, - жеIэ пэшым къыщIыхьа щIалэщIэм.

Ау къэзэпIыхьри, комиссиэм хэт дохутыр нэхъыбэм, арэзыуэ, и щхьэр ещI:

- Хьэбгъэхьэ хъунущ «А» гупым.

Абы кьыкIыр Скирко хабзэхьэмэхэми, спецназми, хыдзэлIхэми зэрыхэтыфынурщ.

- IэщIагъэ уиIэ? - щIоупщIэ военкомыр.

- СиIэщ. Авиацэ техникум къэзхащ. Автомобиль зезгъэкIуэнуи схуэзэфIэкIынущ, абыкIэ тхьилъ сиIэщ.

- Къулыкъу щыпщIэнур

● КIэщI дыдэу

Ипщэ щIыналъэм щыхъыбархэр

◆ Осетие Ищхъэрэм щеКIуэКIащ Владикавказ «Зауэ щIыхьым и ныкъо» цIэ лъапIэр кьыззэрыфIащам теухуа зэхуэсхэр, концертхэр, парад, зыхэзгъкIыпIэ Iэджэхэр дзгъэуеиныр, къуэшыкхъэхэм, сэлэт фэеплъ щхьэхуэхэм уда гъэгъахэр бгъэдэлъхьэныр, нэгъуэщIхэри екIуэкIащ.

◆ Хабзэхъумэхэм Волгодонск кьалэм икIэм-икIэжым щаубыдащ къуэщIауэ кьалъхьхъуэ щIэнхьаджашIэр, цIыху лажьэнщэу бгъу зыщIащ къуэкIалъхьхъуэ щIэнхьаджашIэр, цIыху лажьэнщэу бгъу зыщIэщ-кIуэда лIыкIыр, «Юдик» цIэ лейр зезыхьэр. Иджы къэпIыкIыпIэ хъунущ, ар зи пашэу щыта гупым кIэ игъуэтауэ - хъунщIакIуэ псори лъэхъуэщым ирадзащ.

◆ Мэхъэчкьалэ и уэрамэхэм ящыщ щым щызэжьэхуэат автомашинэ псынщIэу («Жигули» жыIуэIэм хуэдэу) тIу. Абы хэкIуэдащ щIалий. Фэбжьышхуэ игъуэтащ абы-хэм я гъуэса Гасановэ Оксани. Хъыджэбзыр сымаджэщым щIэлъщ, хьэпIэ дыдэу.

◆ Къэзакъыу 800 хуэдиз хэтащ Кубаным и кьалащхьэм щекIуэкIа зэхуэсым. Абы доклад щиIащ къэзакъыдзэм и атаману щыта Громов Владимир. Къызэхуэсахэм зыхуигъазэри, крайм и губернатор Ткачев Александр псалъэ ятащ. Фэбжьышхуэ игъуэтащ абы-хэм я гъуэса Гасановэ Оксани. Хъыджэбзыр сымаджэщым щIэлъщ, хьэпIэ дыдэу.

◆ Къэзакъыу 800 хуэдиз хэтащ Кубаным и кьалащхьэм щекIуэкIа зэхуэсым. Абы доклад щиIащ къэзакъыдзэм и атаману щыта Громов Владимир. Къызэхуэсахэм зыхуигъазэри, крайм и губернатор Ткачев Александр псалъэ ятащ. Къэзакъхэм я мылъкум хэзыдгъэкIа яхухигъэхъэну, кIэдет корпус кьахуэзригъэпщыну, сыт и лъэныкъуэкIи защIигъэхъэну. Зэхуэсым хэтахэм яхъуэжащ я унафэщIу щытар. Атаман кьулыкъур лъагъэсащ крайм и губернаторым и къуэдзэу лэжьа Долудэ Николай.

◆ Ставрополь кьалэм кьыщапщытэжащ мы гъэм мэкъумэшыщIэхэм зэфIагъэкIа лэжьыгъэхэр. Аэр гъуэзэджэщ: крайм гуэдзу кьыщрахьэлIащ тонн мелуаниблым щIигъу. ЕкъулIэныгъэфI яIащ Iэщыхьэхэм: хагъэхъуащ Iэщу зэрахуэм я бжьыгъэм, хьэру кьыпахьм. Зэхуэсым хэтахэм ящыщ куэдым («Терновский» колхозым и тхьэмадэ Богачев Иван, Пятигорск дэт «ЩIыIэ» заводым и унафэщI Соломкэ Виктор, Ставрополь аграрнэ университетым и ректор Трухачев Владимир, нэгъуэщIхэми) «Ставрополь крайм и лIыхъужь» цIэ лъапIэр фIащащ.

«Северный Кавказ» газет.

НапэкIуэцIыр зыгъэхьазырыгъэр ТХЬЭМОКЪУЭ Барэсбийщ.

● Щэхуэхэр нахуэ мэхъу

ТIасхъэщIэххэр къызэраубыдыр

Мы зэманым Урысейм щолажьэ тIасхъэщIэх гупу пщIы зыбжанэ

«Аргументы и факты» газетым и редактор нэхъыщхьэ Затыков Николай йопсалъэ УФ-м и ФСБ-м и упрафэщI, армэм и генерал Патрушев Николай.

- Николай Платонович, сыт нужрейт зэманым хамэ къэралхэм я тIасхъэщIэхэр нэхь жыщIэр щIэхъуар? Сыт ахэр нэхъ зыхуущIэкъур?

- Урысейм и тIасхъэр щIэзыхэр сытым щыгъуи яхуэзэфIэкI кьамыгъанэу хуэщокъу ди Iуэху зытетхэр кьызэрахутэжьи, фIыр зэрагъэнIэнэным. Псалъэм папщIэ, зэрагъэбзэгъэным. Нэхъыбэу зытелажьэр ди къэралым и политикэ, экономикэ, социальнэ гъащIэр, унафэщIхэм я IуэхущIафэхэр, лъэпкъ зэхущытыкIэхэр зыхуэдэр кьыззэращIэныгъэ. Псом хуэмыдэу нэхъ зэщIакIуэр зауэ зэуIуэхущIэхэр, ядер, ракетэ, нэгъуэщI Iэщэ зэмылIэужьыгъуэхэр зыщIахьумэ щIыпIэхэр, зэрахьумэ щIыкIэхэр убзыхуныщ. Гу зылъытатхэщ ди къэралыр зэпкьрыкIудыным, лъэпкъ зэхуэмыдэхэр зэуштыным егупIу тIасхъэщIэх Iуэхущ-щIапIэхэр зэрыщIэр.

Апхуэдэ Iуэхущ-щIапIэхэр нэхъыбэу зыгъэхъэзырхэр НАТО зэрызэныгъэм хэтыкъуэрдзэхэщ. Псалъэм папщIэ, мурад мыщхьэпэ Iэ джэ кьыгъуэIэщ Великобританием, Тыркуем, Пакистаным щыIэ тIасхъэщIэх Iуэхущ-щIапIэхэм. Абыхэм нэхъ-нэхъыбIу пхужьыкIыным Балтикэ кьэрралхэм, Польшэм, Курджым кьыщыззэрагъэпэща гуп щхьэхуэхэри.

- Си щхьэкIэ согъэщIагъуэ ди кьэралым и бий тIасхъэщIэхэхэр Прибалтикэм, Польшэм, Курджым щыщIэхьуар?

- Абы гъэщIэгъуэну зыри хэлъкъым. США-мрэ Великобританиемрэ я унафэм щIэтхьаущи, а къэралхэм ялэжьын хуей мэхъу я лъэпкъхэм я сэбэп зыхэмылъ Iэхущ-щIапIэхэр. Псалъэм папщIэ, кьаубыд урыс IэщIагъэлI, щIэныгъэлI, кьулыкъузехьэ гупхэр, ахьшэкIэ е нэгъуэщI IэмалхэмкIэ кьыдахьэх, я гупхэм зыхэашэ, зыхуейр кьаращIэныгъэ ягъэлажьэ.

- Мыдэ-мыдIэу зэхэсхащ британ тIасхъэщIэхэхэм я мурадхэр кьашемыхьулIа, я щэхуэхэр нахуэ кьышыхьуа къэхуэуэ.

- Британ тIасхъэщIэхэхэм сыт хуэдэ Iэмалри кьагъэсебэп, я мурадхэр зрагъэхьулIэн щхьэкIэ. Къэбгъэльагъуэмэ, Iулыхь я куэд ят, ягъэшынэ цIыху щхьэхуэхэр, щIэпхъажьагъэ зыIэкжьауэ кьахутаэхэр ягъэгуфэ хабэзэхьумэхэм Iэрамыгъэхьэнну. ГъэщIагъэ кIэ зыхащIахэм, щагъэуахэм, зи Хэкум епщыжьахэм яхэтщ къулыкъушхуэ пэрытахэр. Апхуэдэт ди къэралым и зауэ разведкэм, МИД-м, нэгъуэщI IэнатIэхэм щылэжьакъуэ Скрипаль, Обухов, Гордиевский, Жарко, нэгъуэщIхэри. Ауэ епщыжакIуэ мыхьхуэри мащIэкъым. Абыхэм я фIыщIкIэ бий тIасхъэщIэххэм ящыщ зыкьомиг гува-щIэхами наIуэ кьохьу.

- ФСБ-м къегъэщыIа Iуэхущ-щIапIэу бий тIасхъэщIэх-хэм япэщIэтхэр, «контрразведкэ»-кIэ фIыззэрэхэхэр, сыт хуэдэхэра?

- Аэр зыкъом мэхъу. Апхуэдэщ, къэбгъэльагъуэмэ, Контрразведкэ Iуэхущ-щIапIэр, Экономикэ щынагъуэщIагъэм телажьэр, зауэ тIасхъэщIэхэхэм я департаментыр, ЦIыхухэм я шинагъуэншагъэр кьыззэзыгъэпэщ управленэр, нэгъуэщIхэри.

- Фи лэжьыгъэм кьрикIуахэм ящыщ гуэрхэм щыгуаззэ дыпщIыфынт?

- Иужьрей ильэсиплым кьриубыдэу хамэ къэралхэм кьикIа тIасхъэщIэхьу 70, абыхэм жыджэру яхуэлажьэ ди хэкуэгъуу 35-рэ, кьулыкъузехьэ зэмылIэужьыгъуэу 270-рэ кьэдубыдащ. Ахэр (Сыпачев, Думенков, Смаль, Белошапкин, Запорожский, нэгъуэщIхэри) лъэхъуащхьэм ирадзащ, мы зэманым нэгъуэщI зыбжанэми я Iуэхущ-щIапIэ зэхагъэкI.

- Хамэ къэралхэм кьыкIыурэ «кьитхуеблагъэ»: тIасхъэщIэхэхэм сыт хуэдэ Iэмэпсымэхэр кьагъэсэбэпрэ?

- Хьилагъэ Iэдж щызэрахьэ Интернетым, связым и Iуэхущ-щIапIэхэм. Кьэдрэ кьагъэсэбэп компьютерхэри. Иджыблагъэ кьэдубыда британ тIасхъэщIэкъым кьыкьуэтхащ аккумулятор батареем зи тепIэкIэ ещхьыркъабзэ компьютер щыкIуниитI, мобильнэ телефоным и кьалэнхэр игъэзащIэу, лъэужь гуэри и дискым кьыт емынэу, ущхьыуфи деж «зигъэкъэбзэжьфу».

- Хамэ къэралхэм тIасхъэщIэхэхэм ядэIэпыкъуу жаIэ «неправильственнэ организацэхэр» зэджэхэри.

- Ари пэжщ. Щапхъэу кьэпхъ хьунущ а Iэмалыр тIасхъэщIэххэм куэдрэ кьыззэрыщагъэсебэпар «революцэ зэмыфэгъэхэр» кьыщыхьуа щIыпIэхэм - Украинэм, Югославиеу щыта кьэралыгъуэм, Курджым, нэгъуэщI щIыналъэхэмри.

- Мы зэманым мыхьэнэншхуэ пIэщ къэрал зэмылIэужьыгъуэхэм я тIасхъэщIэхэр терроризмэм ебэныныкIэ зэдэIэпыкъуныр. А Iуэхум я уз дауэ уэзрепIыр?

- Пэжщ, терроризмэр къэралым псом я дежкIи щынагъуэщ. Апхуэдэу щыщыткIэ, зэдэIэпыкъупхэщ тIасхъэщIэхэхэри. Икiи зэщIэныкъуэ. Псалъэм папщIэ, ди Iуэхущ-щIапIэм пыщIэныгъэфIэр яхуиIэщ спецIу зэхущIапIэ куэдым - къэрал 53-м я лIыкIуэхэм.

● УпщIэхэмрэ жэуапхэмрэ

Сыт хамэ сабийхэр нэхъыфIу щIэтлъагъур?

Совет лъэхъэнэм зауэм хэтахэмрэ ныкъуэдыкъуэхэмрэ чэзуэнщэу тыкуэнхэм щыщахуэрт. А хабзэ хъарзынэр нобэ щымыIэжу ара?

Быстров А., *Москва.*

Къэрал Думэм ветеранхэм я Iуэ хуэмкIэ Комитетым къыззэрыщыджаIамкIэ, Хэку зауэшхуэм хэтахэм, япэ, етIуанэ гупхэм хиубыдэ ныкъуэдыкъуэхэм дапщэщи гулъытэ хэха яхуэзщIыпхъэщ. Псом хуэмыдэу нэхъыжьхэм хуащIэ Iуэхутхьабзэхэм я фIагъым егуГупхэщ сатум, связым, щэнхабзэм, узыншагъэм, транспортым я лэжьакIуэхэр.

«Ауэ куэдым яIэщIогъупщкIи я кьалэнхэри, хабзэ я нэхъыфIхэри, - жеIэ Къэрал Думэм и депутат, Совет Союзым и ЛIыхъужь Варенников Валентин. - Нэхъыжьхэр, зауэм хэтахэр, ныкъуэдыкъуэхэр чэзу инхэм хагъэ тщI. Ар емыкIыщхуэщI».

Зэрая уатэмкIэ, цIыху куэд зыукIа маньяк Пичушкиным къуэ нIэщ. Ар и адэм ещхь мыхъуну пIэрэ?

Востриковэ С., *Приморск.*

УпщIэм жэуап кьрет психолог щэрыпуэ Воедилов Дмитрий:

- ГъэсэныгъэкIэ пхуэмыгъэзэкIуэк хьэл-щэн мыхьэмыщIэхэр щыIэщ. Апхуэдэщ, псалъэм папщIэ, тэмакъкIэщIагъыр, гукъыдэжьинщагъэр, гущIэгъуншагъэр, нэгъуэщIхэри. Куэд елытащ адэ-анэр, егъэджакIуэхэр, ныбжьэгъу-жэрэгъуэхэр сабийм кьыззэрыхущытми. Ауэ адэ мыхъумщIэм и щапхъэр быным щIэзхилъхьи куэдрэ кьэкъу (абы и щхьэусыгъуэр зэкIэ щIэныгъэм хуэфэныхьауэ).

Фадэ ефэр куэдщ. Апхуэдэу щыщыткIэ, арыкъэм и уаэсрэ сыт кьыщыззэтрамыгъэувыIэр, щIакхъуэ уаэсм ещхьу?

Королев Д., *Архангельск.*

«ДызыхуэкIуэ щIыщыIэ мазэм арыкъэм и уаэср зэхъуэнущ сими 7 - 8 хуэдизкIэ, - жеIэ фадэ зыщIэхэм я Союзым и пресс-секретарь Дробиз Вадим, - фадэр Iэмал имыIэу цIыхур зыхуэя ерыскъыгъуэхэм ящыщу къэрал унафэщIэхэм зэи кьалытатэныкъым».

Американ медардырыбжэ Трамп Д. къеДыгъэ Буш Джорджь США-м и президенту щыта псомэ я нэхъыкIэу. Американхэм ящыщ куэдыр мэтхъэусыхэ, «доллар и уаэср ящхьэ, хуэныбжьэгъэ кьыззтеувыщащ, ди къэралыр «щыкIуэщIрыхуаш» Иракым - жаIэуэр. Пэж дыдэу пIэрэ а къэралым и Iуэхуэр мыщIагъэр, хьэмэрэ щIы яупсурэ дагъэбзэрыгъэр?

Любомиров О., *Саратов.*

Дунейпсо шынагъэншагъэм телажьэу США-м щыIэ институтым и урысей программэхэм я унафэщI Злобин Николай жеIэ:

- Мы къэралым исхэм кьафIыIэуэщхьэкъым доллар уаэср ехуэхьми, дзуеймИ. Сыт щхьэкIэ? Ерыскъыкъэмрэ хъэпшыпхэмрэ (уеблэмэ бензинмэ) я уаэсхэм захъуэжьыркъыми. Долларыр пуд зэрыхъур США-м и экономикэм и дежкIэ фейдэуэ кьэпIытэ хьунущ, ар хъэпшыпхэмрэ ерыскъыкъэмрэ я фIагъыр хэхуэным хуощхьэпэри.

ТхакIуэ Проханов Александр Iуэхум зэрепIыр нэгъуэщIущ:

- Дауи, нэхъыкIэ мэхъу Америкэм и Iуэхуэр. Ар дэнэкIи щыдакъуэзу щIадзащ, Европэм и щIыпIэ зыбжанэм ирахужащ. Азиеми я кIэныр кьыщикIыркъым. ИлъэсипщI хуэдизкIэ а къэралым и пъэщагъэ щытар кьанэ щIагъуэ щымыIэу фIэкIуэдынущ...

«Война и мир» сериалым сепIъащи, сызэгуоп: сыт хамэ къэрал режиссерхэм урыс литературэм и тхыгъэ нэхъыфIхэм кино щытрахкIэ, ди лъэпкъым щыщ гуэрхэр чэнджэщэгъу щIамыщIыр. Сыт а тхыгъэхэр щыIэзIагъкъэр?

Гаманов Г., *Москва область.*

УпщIэм жэуап кьрет кулъгуролог, «Искусство кинож» журналым и редактор нэхъыщхьэ Дондурей Даниил:

- Хамэ къэрал режиссерхэм ди цIыхуэр ягъэльэгъэну хуейщ мыхъумыщIэуи, ар зрагъэхьуIэ. Нэхъыбэу ахэр зэгупсысыр зыщ - ахъшэ куэд кьыззэралэжьыныр. Ди лъэпкъ чэнджэщэгъуэхэр сыт абыхэм зэребгъэщIынур? Хамэ режиссерхэм фIыуэ ящIэ ялэжьыпхъэхэр. ИкIи ялэжь тхыдэри, хабзэхэри, Iуэхугъуэ щхьэхуэхэри зэхагъэзэрыхьрэ.

Иджыблагъэ телевиденэм кьитащ Урысейр Африкэм и сабийхэм дэIэпыкъуну зэрыхущIэкъур, абыхэм доллар мелуан 20 тыгъуэ зэрахущIынур. Ар дауэ кьыззэрыбгурыIуэнщ? Сыт ди сабий сымаджэхэр дэIэпыкъузэрыщIэу кьэдгъэнаут, хамэ къэрал сабийхэм дашIыхуэунсэр? Сыт нэгъуэщIхэр нэхъыфIу щIэтлъагъур?

Гпусэ Л., *Выборг.*

Политикэ, экономикэ IэнатIэ хэкIа Акентэвым и унафэщI нэхъыщхьэ Орлов Дмитрий жеIэ:

- Урысейр хущIокIуэ Дунейпсо финанс сист емэм хыхьэну. Абы хуэунэтIащ африкан сабий сымаджэхэм ярит дэIэпыкъуныгъэр.

Ди сабий сымаджэхэм я гугъу пщIымэ, пщы хэмыльу, абыхэм яхурикъун ахъшэ къэралым и бюджетым кьыхигъэкIыфыркъым. Уеблэмэ зэкIэ бедэлыкъыкIым сабий сымаджэхэм я бжьыгъэмэ аэр зыхуеину хущхьэхэр зыхуэдизымрэ.

Редакцэм кьыбгъэщIэкIыу: ГъэщIэгъуэнщ: Урысей сабийхэр зыхуэныкъуэхэр зыхуэдизыр зэIубзкъым, ауэ африканхэр зыщIэлъэIуэхэр хьэзыру диIэщ!

«Аргументы и факты», «Аргументы недели», «Труд-7» газетхэм кьитхыжащ.

● Бжьыхьэ дэкIыгъуэ

Дзэ къулыкъум ираджэ

МЫГЪЭРЕЙ бжьыхьэм дзэ къулыкъум ираджэнущ щIалэгъуалэм щыщу 132350-рэ. Абихъм кьаппщытщ ильэсрэ ныкъыкIэ дзэм хэтыну. ДызыхуэкIуэ ильэсым щегъэжьауэ щIалэхэм къулыкъу зэращIэнур къэзыгъэгъуэщи, яхуэзфIэкIынкъым. Сыт щхьэкIэ? ДэкIынуэр мащIэ хъунущи.

...Москва и Тушинэ районым и военкоматыщ. Военком Жареников Николай зэрыжиIэмкIэ, мы гъэм Iуэхуэр хьарзынэу йокIуэкI. Ауэ шыпагъэ щыIэщ ильэс-ильэситI дэкIмэ, бгъуитI гъэхэм кьалъхуахэр дзэ къулыкъум щрадгэжьI, гугъуехь Iэдж кьыкъуэкIынкIэ. Сыт щхьэкIэ? ДэкIынуэр мащIэ хъунущи.

- Скирко Юрий, - жеIэ пэшым къыщIыхьа щIалэщIэм.

Ау къэзэпIыхьри, комиссиэм хэт дохутыр нэхъыбэм, арэзыуэ, и щхьэр ещI:

- Хьэбгъэхьэ хъунущ «А» гупым.

Абы кьыкIыр Скирко хабзэхьэмэхэми, спецназми, хыдзэлIхэми зэрыхэтыфынурщ.

- IэщIагъэ уиIэ? - щIоупщIэ военкомыр.

- СиIэщ. Авиацэ техникум къэзхащ. Автомобиль зезгъэкIуэнуи схуэзэфIэкIынущ, абыкIэ тхьилъ сиIэщ.

- Къулыкъу щыпщIэнур лъэсырыкIуэ дзэхэщ. Ди гуапэщ екъулыкъум ирадгэнущ щIалэгъуалэм щыщу 132350-рэ. Абихъм кьаппщытщ ильэсрэ ныкъыкIэ дзэм хэтыну. ДызыхуэкIуэ ильэсым щегъэжьауэ щIалэхэм къулыкъу зэращIэнур къэзыгъэгъуэщи, яхуэзфIэкIынкъым.

...Москва и Тушинэ районым и военкоматыщ. Военком Жареников Николай зэрыжиIэмкIэ, мы гъэм Iуэхуэр хьарзынэу йокIуэкI. Ауэ шыпагъэ щыIэщ ильэс-ильэситI дэкIмэ, бгъуитI гъэхэм кьалъхуахэр дзэ къулыкъум щрадгэжьI, гугъуехь Iэдж кьыкъуэкIынкIэ. Сыт щхьэкIэ? ДэкIынуэр мащIэ хъунущи.

- Скирко Юрий, - жеIэ пэшым къыщIыхьа щIалэщIэм.

Ау къэзэпIыхьри, комиссиэм хэт дохутыр нэхъыбэм, арэзыуэ, и щхьэр ещI:

- Хьэбгъэхьэ хъунущ «А» гупым.

Абы кьыкIыр Скирко хабзэхьэмэхэми, спецназми, хыдзэлIхэми зэрыхэтыфынурщ.

- IэщIагъэ уиIэ? - щIоупщIэ военкомыр.

- СиIэщ. Авиацэ техникум къэзхащ. Автомобиль зезгъэкIуэнуи схуэзэфIэкIынущ, абыкIэ тхьилъ сиIэщ.

- Къулыкъу щыпщIэнур

● КIэщI дыдэу

Ипщэ щIыналъэм щыхъыбархэр

◆ Осетие Ищхъэрэм щеКIуэКIащ Владикавказ «Зауэ щIыхьым и ныкъо» цIэ лъапIэр кьыззэрыфIащам теухуа зэхуэсхэр, концертхэр, парад, зыхэзгъкIыпIэ Iэдж кьэгъэуеиныр, къуэшыкхъэхэм, сэлэт фэеплъ щхьэхуэхэм уда гъэгъахэр бгъэдэлъхьэныр, нэгъуэщIхэри екIуэкIащ.

◆ Хабзэхъумэхэм Волгодонск кьалэм икIэм-икIэжым щаубыдащ къуэщIауэ кьалъхьхъуэ щIэнхьаджашIэр, цIыху лажьэнщэу бгъу зыщIащ къуэкIалъхьхъуэ щIэнхьаджашIэр, цIыху лажьэнщэу бгъу зыщIэщ-кIуэда лIыкIыр, «Юдик» цIэ лейр зезыхьэр. Иджы къэпIыкIыпIэ хъунущ, ар зи пашэу щыта гупым кIэ игъуэтауэ - хъунщIакIуэ псори лъэхъуэщым ирадзащ.

◆ Мэхъэчкьалэ и уэрамэхэм ящыщ щым щызэжьэхуэат автомашинэ псынщIэу («Жигули» жыIуэIэм хуэдэу) тIу. Абы хэкIуэдащ щIалий. Фэбжьышхуэ игъуэтащ абы-хэм я гъуэса Гасановэ Оксани. Хъыджэбзыр сымаджэщым щIэлъщ, хьэпIэ дыдэу.

◆ Къэзакъыу 800 хуэдиз хэтащ Кубаным и кьалащхьэм щекIуэкIа зэхуэсым. Абы доклад щиIащ къэзакъыдзэм и атаману щыта Громов Владимир. Къызэхуэсахэм зыхуигъазэри, крайм и губернатор Ткачев Александр псалъэ ятащ. Къэзакъхэм я мылъкум хэзыдгъэкIа яхухигъэхъэну, кIэдет корпус кьахуэзригъэпщыну, сыт и лъэныкъуэкIи защIигъэхъэну. Зэхуэсым хэтахэм яхъуэжащ я унафэщIу щытар. Атаман кьулыкъур лъагъэсащ крайм и губернаторым и къуэдзэу лэжьа Долудэ Николай.

◆ Ставрополь кьалэм кьыщапщытэжащ мы гъэм мэкъумэшыщIэхэм зэфIагъэкIа лэжьыгъэхэр. Аэр гъуэзэджэщ: крайм гуэдзу кьыщрахьэлIащ тонн мелуаниблым щIигъу. ЕкъулIэныгъэфI яIащ Iэщыхьэхэм: хагъэхъуащ Iэщу зэрахуэм я бжьыгъэм, хьэру кьыпахьм. Зэхуэсым хэтахэм ящыщ куэдым («Терновский» колхозым и тхьэмадэ Богачев Иван, Пятигорск дэт «ЩIыIэ» заводым и унафэщI Соломкэ Виктор, Ставрополь аграрнэ университетым и ректор Трухачев Владимир, нэгъуэщIхэми) «Ставрополь крайм и лIыхъужь» цIэ лъапIэр фIащащ.

«Северный Кавказ» газет.

НапэкIуэцIыр зыгъэхьазырыгъэр ТХЬЭМОКЪУЭ Барэсбийщ.

● Щэхуэхэр нахуэ мэхъу

ТIасхъэщIэххэр къызэраубыдыр

Мы зэманым Урысейм щолажьэ тIасхъэщIэх гупу пщIы зыбжанэ

«Аргументы и факты» газетым и редактор нэхъыщхьэ Затыков Николай йопсалъэ УФ-м и ФСБ-м и упрафэщI, армэм и генерал Патрушев Николай.

- Николай Платонович, сыт нужрейт зэманым хамэ къэралхэм я тIасхъэщIэхэр нэхъ жыщIэр щIэхъуар? Сыт ахэр нэхъ зыхуущIэкъур?

- Урысейм и тIасхъэр щIэзыхэр сытым щыгъуи яхуэзэфIэкI кьамыгъанэу хуэщокъу ди Iуэху зытетхэр кьыззэрахутэжьи, фIыр зэрагъэнIэнэным. Нэхъыбэу зытелажьэр ди къэралым и политикэ, экономикэ, социальнэ гъащIэр, унафэщIхэм я Iуэхущ-щIапIэхэр, зэрахьумэ щIыкIэхэр убзыхуныщ. Гу зылъытатхэщ ди къэралыр зэпкьрыкIудыным, лъэпкъ зэхуэмыдэхэр зэуштыным егупIу тIасхъэщIэх Iуэхущ-щIапIэхэр зэрыщIэр.

Апхуэдэ Iуэхущ-щIапIэхэр нэхъыбэу зыгъэхъэзырхэр НАТО зэрызэныгъэм хэтыкъуэрдзэхэщ. Псалъэм папщIэ, мурад мыщхьэпэ Iэ джэ кьыгъуэIэщ Великобританием, Тыркуем, Пакистаным щыIэ тIасхъэщIэх Iуэхущ-щIапIэхэм. Абыхэм нэхъ-нэхъыбIу пхужьыкIыным Балтикэ кьэрралхэм, Польшэм, Курджым кьыщыззэрагъэпэща гуп щхьэхуэхэри.

- Си щхьэкIэ согъэщIагъуэ ди кьэралым и бий тIасхъэщIэхэхэр Прибалтикэм, Польшэм, Курджым щыщIэхьуар?

- Абы гъэщIэгъуэну зыри хэлъкъым. США-мрэ Великобританиемрэ я унафэм щIэтхьаущи, а къэралхэм ялэжьын хуей мэхъу я лъэпкъхэм я сэбэп зыхэмылъ Iэхущ-щIапIэхэр. Псалъэм папщIэ, кьаубыд урыс IэщIагъэлI, щIэныгъэлI, кьулыкъузехьэ гупхэр, ахьшэкIэ е нэгъуэщI IэмалхэмкIэ кьыдахьэх, я гупхэм зыхэашэ, зыхуейр кьращIэныгъэ ягъэлажьэ.

- Мыдэ-мыдIэу зэхэсхащ британ тIасхъэщIэхэхэм я мурадхэр кьашемыхьулIа, я щэхуэхэр нахуэ кьышыхьуа къэхуэуэ.

- Британ тIасхъэщIэхэхэм сыт хуэдэ Iэмалри кьагъэсебэп, я мурадхэр зрагъэхьулIэн щхьэкIэ. Къэбгъэльагъуэмэ, Iулыхь я куэд ят, ягъэшынэ цIыху щхьэхуэхэр, щIэпхъажьагъэ зыIэкжьауэ кьахутаэхэр ягъэгуфэ хабзэхьэмэхэм Iэрамыгъэхьэнну. ГъэщIагъэ кIэ зыхащIахэм, щагъэуахэм, зи Хэкум епщыжьахэм яхэтщ къулыкъушхуэ пэрытахэр. Апхуэдэт ди къэралым и зауэ разведкэм, МИД-м, нэгъуэщI IэнатIэхэм щылэжьакъуэ Скрипаль, Обухов, Гордиевский, Жарко, нэгъуэщIхэри. Ауэ епщыжакIуэ мыхьхуэри мащIэкъым. Абыхэм я фIыщIкIэ бий тIасхъэщIэххэм ящыщ зыкьомиг гува-щIэхами наIуэ кьохьу.

- ФСБ-м къегъэщыIа Iуэхущ-щIапIэу бий тIасхъэщIэх-хэм япэщIэтхэр, «контрразведкэ»-кIэ фIыззэрэхэхэр, сыт хуэдэхэра?

- Аэр зыкъом мэхъу. Апхуэдэщ, къэбгъэльагъуэмэ, Контрразведкэ Iуэхущ-щIапIэр, Экономикэ щынагъуэщIагъэм телажьэр, зауэ тIасхъэщIэхэхэм я департаментыр, ЦIыхухэм я шинагъуэншагъэр кьыззэзыгъэпэщ управленэр, нэгъуэщIхэри.

- Фи лэжьыгъэм кьрикIуахэм ящыщ гуэрхэм щыгуаззэ дыпщIыфынт?

- Иужьрей ильэсиплым кьриубыдэу хамэ къэралхэм кьикIа тIасхъэщIэхьу 70, абыхэм жыджэру яхуэлажьэ ди хэкуэгъуу 35-рэ, кьулыкъузехьэ зэмылIэужьыгъуэу 270-рэ кьэдубыдащ. Ахэр (Сыпачев, Думенков, Смаль, Белошапкин, Запорожский, нэгъуэщIхэри) лъэхъуащхьэм ирадзащ, мы зэманым нэгъуэщI зыбжанэми я Iуэхущ-щIапIэхэм. Кьэдрэ кьагъэсебэп компьютерхэри. Иджыблагъэ кьэдубыда британ тIасхъэщIэкъым кьыкьуэтхащ аккумулятор батареем зи тепIэкIэ ещхьыркъабзэ компьютер щыкIуниитI, мобильнэ телефоным и кьалэнхэр игъэзащIэу, лъэужь гуэри и дискым кьыт емынэу, ущхьыуфи деж «зигъэкъэбзэжьфу».

- Хамэ къэралхэм тIасхъэщIэхэхэм ядэIэпыкъуу жаIэ «неправильственнэ организацэхэр» зэджэхэри.

- Ари пэжщ.

АДЫГЭ ПСАЛЪЭ

● Ди псэлъэгъуэр

ВЭРЫКЪУЭ Владимир: ДыщIэгъуэзэн щыIэу къэслъытэркъым

Вэрыкъуэ Владимир Георгийкидзе и цIэр зэрихьэу Москва дэт геологие институтыр 1959 гъэм кьиуэщ. ИужькIэ ар Есэнтыгъу щыIэ комплексэ геологие экспедицэм и кIудамэу Къэбэрдей-Балькъэрым щылажьэм хэтащ. Къэбэрдей-Балькъэр къэрал университетым ухуакIуэ IэщщагъэмкIэ факультет щыщыIэуаха нужь, Владимир абы щригъаджэн щIидзащ «Инженерная геология», «Механика грунтов, основания и фундаменты» дерсхэмкIэ. 1960 гъэм кьащыщIэдзащэ 2000 гъэ хьуэхуитIкIэ ар университетым щылажьащ кафедрэм и унафэщI, деканым и къуэдзэ IэнатIэхэм пэрытУ. Абы щригъэджащ Iэщщагъэхьэ зэ я щIэныгъэр щыхагъахьуэ институтым, педагогик э юлледжым, нэгъуэщIхэ эмэ. Геологие-минералогие щIэныгъэхэм я кандидат Вэрыкъуэ Владимир иджыпсту БгыльпатIэ геофизикэ институтым и щIэныгъэрыпхьажь нэхъыжьщ.

Нобэ ди редакцIэм и хьэщIэщ Вэрыкъуэ Владимир.

- Экспедицэм ущыхэтым, щэч хэмыль у, бгы, кьурш ку ядым фитащ. Фи лэжьыгъэр нэхъыбэу зытетэщIам дыщыбгъэгъу ззэну дыжьейт.

- Геологхэм я лэжьыгъэр куэду зэщхьэщокI. Ялыныкъу зкэм бгыр яубру, мыдрейхэм щытыкIэр, зэхэлыкIэр зэраубзаку Iэмэпсымэхэр яIагъэу мэпхьрыкIыжьэрэ, я кьэхутэныгъэхэм япкъ иткIэ картэхэр ящI. Сэ сызыютэр еIуанэ гулым хуэдэщ.

Диссертацэ зэрыстхар Къэбэрдей-Балькъэрым теухуауэр, ди щIыналъэм и лъагагъым, «абсолютная высота» жьауэтIэм, (хьим и лъагагъым и щIыналъэ ятауэ) Къэбэрдей-Балькъэрым куэдрэ зыщекъуэж. Ар метри 180-рэ фIэкIа щымыхьу щIыпIэхэр иIэщ. МыдэкIэ Iуащхьамахуи адрей къуршхэм я лъагагъым фыщыгъуазэщ. Иджы мис а лъагагъэм зыдащ щIыкIэу, псэ ущхьэж зиIэм кьэжьпхъэжьмэ зихьэж, абы ельытащ уэсучкхъуэ, псыдзэ жьыхуэтIэ насыпыншагъэхэр къэхьунри, нэгъуэщI куэди. Зи гугъу тщIы лъагагъым ар эрелыгтар, зэхьуэкIыныгъэу яIуэгъэр щызубзыхуащ си лэжьыгъэм.

- Къуэрэ кьохьу бгыр, кьуршыр кьыщыгъуэ, уэсучкхъуэ, псыдзэ (сель) кьыщIэж. Апхуэдэ насыпыншагъэхэр къэхьуныр щыхуэхэм а щIыпIэм деж щащIэ Iуэхугъуэ гъэрхэм кьыхэкIрэ?

- Сель жьыхуэтIэр бгым зыгуэр щыпщIэным ельытакъым. Кьуршым кьыгуэщI мывэхэр мыльпIэм куэду кьытощащэ, а зэтрикьам гъмахуэм деж ткIыуэ зкьыхэльадэ псыр хохьэжьри, кьожьэ. Ар «гляциальнэ сель» жьыхуэIэращ. Абы нэмыщIкIэ мыльпIи нэгъуэщI хэмыту уэшх кьешыкIэ зэхуихьэсу кьыщIех щыIэщ. Селым куэдрэ Iисраф ищIащ Тырныауэ кьаIэр. 2000 гъэм кьэжьуа насыпыншагъэм унэхэр зэтрикьутащ, цыхьу зыбжаки хэкIуэдащ.

Апхуэдэ насыпыншагъэт 2002 гъэм Ищхьэрэ Осетие - Аланием кьыщыхьуар. Мылрэ мывэрэ зэхэльу метр 4780-рэ и лъагагъым кьыщежьар - обвалкIэ дыдэжьэр - Колкэм и кIапэм къэхутехуэу кьыгуиуда псори и ГъусэУ кьыдэжьаргъэр насыпыншагъэшхуэр кьэзышар. Мылыльэм кьытехуа мывэмыл зэхэлыр метр 940-кIэ кьеху зкат. Зы сыхьэтым кьриубыдэу кьотежьар 200 гъэугъэнэ зэпызычым цыхьу 126-рэ хэфу здат. Уэхым кьыдэжу а мылыльэр нобэрэ тIыпи мывэмыл, псыдзэм кьигъэхуэ Саниба гуэлым унэу 25-рэ щихьумащ. ИльэситхУ дэкIарэ пэт языныкъуэ унэхэм я щхьэр иджыри тIэкIу фIэкIа кьышIэщыркъым. ИпэкIи а Колкэ дыдэр 1902 гъэм кьыгуэуауэ щытащ. Абы щыгъуэ цыхьу 36-рэ я зкIуэдат, мылыр ильэс 12-кIэ ткIуажэтэкьым. Апхуэдэ насыпыншагъэхэр, ди жагъуэ зэрыхъунщи, машIэкьым.

- Дызэрыщыгъуаззщи, Бодров Сергей-нэхьыщIэр зыхэта съемочнэ гупыр абы хэкIуэдащ. Ягъэхьыбару щытащ абыхэм кьагъэсэбэпа пиротехникэм я насыпыншагъэр кьыщыуэ...

- Пэжыкъым. Ахэр зыщыпIи нэсакъым, ильэс зыбжанэкIэ зэтрихьа кьоьмэ кьыщежьэр абыхэм я лэжьэгъуэм ирихьэлIауэ аркъудейщ.

- Зы зэманкIэ узэIэбэжьыкъмэ, и гугъу ящIу щытащ зауэ Iуэхуэм тещыхьа Iэшэгу дрэхуэ бгыхэм щагъэнэ куу. Ахэр зэран хьунукъэ?

- Зэранышхуэ абыхэм кьыщзэрашэнум шэч льэпкъ хэлъкьым. Ауэ, насыпыншагъэ кьамыгъэхьун щхьэкIэ, лагъым щIалъхьуэрэ кьыгуэунэу хьэзыр ящыщагъажьэм и Iуэхуэр щхьэхуэщ.

- Бгыи тафи кьыззэхэпкIухьу щыщытакIэ, Владимир, уэ фIыуэ хэпщIыкIын хуейщ Къэбэрдей-Балькъэрым кьигъэсэбэпырыпу иIэ кьулеягъым...

- Ди щIыналъэм и цIыхухэр апэ дыдэу хэпIэжьын хуейр уэхуэнгъэсэбэпхэраш, Ар кьэштэн кьэдей фIэкIа кьыкхуэмыту диIэщ дз. Псалъэм и хьэтырКIэ, псыхьуэм дэль мывэр, пшахъ уэр. Ахэр Урысейм кьыщыбгъуэтын щхьэкIэ щыр метрищэкIэ епТIыкIэ е километр 300 - 400-кIэ кьэпшэн хуейщ. Апхуэдэщ сэхури, щыщдагъэри, мывэ лIэужьыгъуэ куэдхэри, псы кьабзэри.

- Iуащхьэмахуэ вулкан кьыщыуынкIэ щынагъуэ щыIэ, Владимир?

- Вулканхэр иджыри кьару зиIэрэ ужьхьужьажэр жиIэу егуэш. Тхьилъ гуэрым «мы ГъэмкIэ вулканыр кьиуауэ щытащ» жиIэу ятмэ, ар кьару зиIэу абж. Ужьхьужьажэ ябк в улканым ильэс мин дэкIа иужь кьиурэ щыпIэр Iисраф щызэтрищIэ кьэхуауэ. Ди щIыналъэм кьыщыщIэж псы пщтырхэр дэнэ кьыздикIыр? Ахэр зы кьэмынэу кьыщежьэр Iуащхьэмахуэ и пIытбжэрщ. Абы и лъащIэм лавэ жьыхуэтIэр кьынкъуэпыкIыу щыIэщ, ауэ зэкIэ зигъэхьейрыкIыми, ди Iуащхьэмахуэ ужьхьужьажэ добж.

- Iуащхьэмахуэм вулкан кьыщиауэ щыта зы зэман?

- Ахьейми. Ауэ вулканым насыпыншагъэшхуэ кьиушэм и мызакъ уэу, сэбэпи иэ хьу. Псалъэм папщIэ, туф, пепел жьыхуэIэхэр вулканырщ зи Iэужьыр. Ахэр, дызэрыщыгъуаззщи, ухуэныгъэхэм кьыщагъэсэбэп.

Псом нэхьрэ нэхьыщхьэр цыхуэхэр зыпэпчъыщу насыпыншагъэхэр, псыдзэ, уэсучкхъуэ хуэдэхэр, нэгъуэщIхэри кьэмыгъэхьуным елэжьынырщ. Ахэр кьыщыхьункIэ хьуну щыпIэмрэ зэманымрэ кьэпхутэн щхьэкIэ ахьшэшхуэ ухуейщ, ар дэ сытым джэн кьыдомащIэкI. Ауэ насыпыншагъэр кьэхуауэ иужь, хуей-хуэмейми, мылькыр кьагъуэт. Урыс эм зэрыжаIэщи, нэпсейм уасITI е.

- Ди республикэм щыр зэрыщыхьейм теухуауэ сыт жыпIэн?

- Къэбэрдей-Балькъэрым зззэмызэ щыр щыхьеят щхьэкIэ, дыщIэгъуэзэн щыIэу кьэслыитэркъым. Сэ сыкIэлъпоплъ ди щIыналъэм щIыр зэман-зэманкIэрэ зэрыщыхьеям, зэм щIыр куэд я хэкIащэ у, насыпыншагъэщхуэ кьихьу кьэхъуакъым. Тхьэм жиIэмэ, дяпэкIи кьэхъункъым.

Епсэльар

ИСТЕПАН Залинэщ.

Къудей Залым и дыщэ медаль

● Кикбоксинг

Иджыблагъэ Саратов къалэм щекIуэкIащ кикбоксингымкIэ Урысейм и Кубокыр къэхъыным теухуа зэхьэзэхуэ зэIуха. Ар къызэрагъэпэщащ УФ-м кикбоксингымкIэ и федерацмрэ Урысейм Наркотикэм кIэлыплъымкIэ и федерал Iуэхущ Iапэм и управленэу Саратов областым щыIэмрэ, «Спортыр щIэпхьаджагъэмрэ наркотикымрэ и бийщэныфIащи зэпеуэм хэтащ Урысейм и спортсмен 600-м щIигъу.

ДИ РЕСПУБЛИКЭМ и щIыхьыр Саратов щихьумащ УФ-м и ФСКН-м и управленэу КъБР-м щыIэм и спецназым и прапорщик Къудей Залым.

Килограмм 75-рэ зи хьэлъагъэр зыхэт гупым щыбзна Залым зэIущIэ гугъу зыбжанэ иригъэкIащ. Спортсменым япэ зэIущIэм и етIуанэ Iыхьэр Первоуральск къикIа боксерыр кьыгтекIуэу нуахащ. Арщхьэкъ, Къудейм зыззщIикьуэжри ещанэ Iыхьэм и хьэрхуэрэгъуэ нокаутым игъэкIуащ. ЕтIуанэ зэIущIэр и кIэм нэмысу, ди щIалэр зэрефIэкIым кьыхэкIкъ, текIуэныгъэр кьратащ.

Зэхьэзэхуэм и кIэуэм Къудей Залым хуэзащ Къэрэшей-Шэрджэсым къикIа спортсмен лъэрызехьэм. ЗэIущIэ гущIэм очко бжыгъэкIэ Къудейр щытекIуащ. Мыр щIалэм Урысейпсо зэхьэзэхуэхэм кьыщихьа япэ дыщэ медалщ.

Ипщэ Федерал щIыналъэм и командэ кьыхэхам хэт Къудей Залым ильэс 24-рэ мэхьу, илъэсыбгъу хуауэ кикбоксингым зыхуеГъасэ. А зэманым кьрибыдэу абы кьыхьащ ЮФФО-м щекIуэкIа зэхьэзэхуэм и дыщэ медалрэ Урысейм и чемпионатым и жэз медалрэ. Залым зэхьэзэхуэхэм хуагъэхьэзыр Амщокъуэ Чэримрэ и къуэш Къудей Алимрэ. Иджы Залым кьыпэщылъщ Ипщэ Федерал щIыналъэм и чемпионатыр.

ДЫДЖЭ Арсен,
УФ-м Наркотикэм кIэлыплъымкIэ и федерал Iуэхущ Iапэм и управленэу КъБР-м щыIэм и пресс-Iуэхущ Iапэм и лэжьакIуэ.

● Хъуэхъу

Хьэрыш Эмиратхэм я къалащхьэ Дубай щыпсэу АфIэунэ Руслан и къуэ Анзор къыщатхуа махуэщ, и ныбжьыр ильэс 25-рэ ирокъу

Узыншагъэ быдэ уиIэу, гуфIэгъуэрэ насыпрэ уи куэду, уи кьэкIуэнкр щIэрашIэу, узыухьхьэм удекIуу, уи цIэр фыкIэ яIуатэу, узыщIэхъуэпсыр кьохьуIэу, уи пщIэмрэ уи щIыхьымрэ уи нэхьыжьхэр иригушхуэу Тхьэм кьэдрэ уигъэпсэу.

БИЩIОЛюнэ.

● Тэрч куейм

Зыхуэзфlэмыкlыхэм ядоlэпыкъу

ЗИ НЫБЖЬ хэкIуэтахэм, сабийхэм, псом хэмыдэу ныкьъэдыкьуагъ зыбгъэдэлъхэм хуаIэ гущIэгъэмрэ гулыпитэмрэщ жылагъуэм и зыужьыныгъэр кьыщэрапщытэр.

Зыхуэзфlэмыкlым дэIэпыкъунырщ мы махуэхэм Тэрч районым сабий творчествэмкIэ и фондым иригъэкIуэкIа зэIущIэр зытеухуауэ щытар.

Зэхуэсым хэтащ Тэрч къалэмрэ районымрэ я еджапIэхэм щIэс цIыкIуэхэр.

Сабийхэм ягъэлъэгъуащ я Iэдакъэ кьыщIэкIа лэжьыгъэ зэмылIэужьыгъуэхэр: щIалэ цIыкIуэхэм зэпкъралъхьащ езыхэм кьагупсыса кьухьалъатэхэр, хьыджэбз цIыкIуэхэм гуащIэхэмрэ дэлъ щатIэгъэну щыгъыныгъуэхэмрэ.

Зэхьыхьэ кьызэзыгупэща Белгушевэ Джульеттэ, Голадиев Эдуард, Къумыкъу Олесэ сымэ зэрыжаIэмкIэ, мыпхуэдэ Iуэхум и кьалэн нэхьыщхьэр ныкьъэдыкьуагъ зыбгъэдэлъ сабийхэр гъащIэм жыджэру хэгъэтэныпдж, ІэщIагъэ гуэрхэм дегъэхьэныкIыщ.

- Ныкьъэдыкьуэ цIыкIуэхэм яхэтщ зэчий зыбгъэдэлъхэр. Абыхэм я зэфIэкIымрэ дуней еплъыкIэмрэ гулытэ щхьэхуэ хуэтщIыныр ди кьалэнщ, - жаIэ гъэсакIуэхэм.

КIЭБЛЫЩIЭ Лилэ.

● Тэрч куейм

Зыхуэзфlэмыкlыхэм ядоlэпыкъу

ЗИ НЫБЖЬ хэкIуэтахэм, сабийхэм, псом хэмыдэу ныкьъэдыкьуагъ зыбгъэдэлъхэм хуаIэ гущIэгъэмрэ гулытэмрэщ жылагъуэм и зыужьыныгъэр кьыщэрапщытэр.

Зыхуэзфlэмыкlым дэIэпыкъунырщ мы махуэхэм Тэрч районым сабий творчествэмкIэ и фондым иригъэкIуэкIа зэIущIэр зытеухуауэ щытар.

Зэхуэсым хэтащ Тэрч къалэмрэ районымрэ я еджапIэхэм щIэс цIыкIуэхэр.

Сабийхэм ягъэлъэгъуащ я Iэдакъэ кьыщIэкIа лэжьыгъэ зэмылIэужьыгъуэхэр: щIалэ цIыкIуэхэм зэпкъралъхьащ езыхэм кьагупсыса кьухьалъатэхэр, хьыджэбз цIыкIуэхэм гуащIэхэмрэ дэлъ щатIэгъэну щыгъыныгъуэхэмрэ.

Зэхьыхьэ кьызэзыгупэща Белгушевэ Джульеттэ, Голадиев Эдуард, Къумыкъу Олесэ сымэ зэрыжаIэмкIэ, мыпхуэдэ Iуэхум и кьалэн нэхьыщхьэр ныкьъэдыкьуагъ зыбгъэдэлъ сабийхэр гъащIэм жыджэру хэгъэтэныпдж, ІэщIагъэ гуэрхэм дегъэхьэныкIыщ.

- Ныкьъэдыкьуэ цIыкIуэхэм яхэтщ зэчий зыбгъэдэлъхэр. Абыхэм я зэфIэкIымрэ дуней еплъыкIэмрэ гулытэ щхьэхуэ хуэтщIыныр ди кьалэнщ, - жаIэ гъэсакIуэхэм.

КIЭБЛЫЩIЭ Лилэ.

● Футбол

Тхьэмахуитl дэкlмэ

Урысей Федерацэм футболымкIэ и премьер-лигэм 2007 гъэм щекIуэкIа зэхьэзэхуэр зэрихьрэ куэд мыщIами, командэхэр кьыкIэлыкIуэм йогупсыс.

«СПАРТАК-Налшыкым» хагъэхьэн мурадкIэ зыкIэлъыплъыну цIыху 30 дыгъэгъаззэм и 13-м кьрагъэблэгъэнущ. Къэбэрдей-Балъкъэрым щыщхэри, нэгъуэщI щIыпIэхэм кьрашахэри яхэту, ахэр занщIэу Тыркум кIуэнущ. Загъасэурэ икIи зэныбжьыгъуэ зэIущIэхэр ирагъэкIуэкIыуэр абыхэм я зэфIэкIыр здынэсым тренерхэр тхьэмахуитIкIэ кIэлъыплъынущ. Налшык кьагъэззэкъ нужькIэ дэтхэнэми унафэ тращIыкьынущ - хэти кьагъэнэнущ, хэти ягуТIыпущ.

ИльэсщIэр кьрагъэхьа нужькIэщ «Спартак-Налшыкым» и юмандэ нэхьыщхьэм хэтхэр кьыщIэзэхуэсыжынур. Абыхэмэ япэ щIыкIэ зыщагъэсэнур Тыркуращ, нужькIэ ИспаниемкIэ кIуэну я мурадщ.

Филатовым Iэ тредзэ, Пилипчук зэкIэ мэгупсысэ

«Спартак-Налшыкым» гъэ кьакIуэ хэтынухэр хуэмурэ зэхэкI. Ди командэм адэкIи зэрыщыджэгунымкIэ Iэ тезыдзаэм мы мазхэм кьахэхьуэщ гъуащIхьэкъуэм Филатов Валентин.

«СПАРТАК-Налшыкым» хэту нэгъабэ джэгуэхэм ящыщу зэкIэ зи Iуэхур зэхэмыкIар гъуащхьэхъумэныкъуэ Пилипчук Сергей и закъуэщ. Абы и контрактыр нухащ, ауэ адэкIи зэдэлэжьынымтехуэа зэгурыIуэныгъэм лъэныкъуэхэм зэкIэ Iэ традзакъым.

«Спартак-Налшык» клубым кьыззэрыщыджаIамкIэ, Пилипчук и Iуэхур адэкIэ зэрыхьэнур дыгъэгъазэм и 1-м ирихьэлIэу зэхэкIын хуейщ. Ауэ, и джэгукIэм Къэбэрдей-Балъкъэрым тонджэгум щыдихьэхэр итхьэкъуащ икIи Пилипчукщ дн командэм щыщу топ нэхьыбэ дыдэ премьер-лигэм щыдэзыгъэкIар (нэгъабэ - 5, мы гъэм - 4).

Налшыкдэсхэм я япэ зэхуэсыгъуэм кьрихьэлIэну кьыщIэкIынукъым бдзэнэду яхэта Самсонов Олег, Роденков Юрий, Матич Дариан сымэ.

«Амисулашвили и Iуэхур» зэжъащIыж

Ди командэм и гъуащхьэ хъумэ Амисулашвили Александр щэкIуэгъуэм и 3-м Владивосток щрагъэблэнэ зэIущIэм нужькIэ бэлыхь зэрыхэхуам, куэд щыгъуазэщ. Иджы абы кIэ игъуэта хуэдэщ.

ВЛАДИВОСТОК и Фрунзе районым и прокуратурэм и следствэ къудамэм Амисулашвили ехьэлIа Iуэ ху къиIэтын идакъым, а щIыпIэм щыщ цIыхубзым лей ирихьыну хэтауэ кьыззэримыльытам кьыхэкIыну. Пэжщ, а унафэм и захуагъэм Урысей Федерацэм Прокурам щиIэ прокуратурэр иуэхуэ хоплъэж, ауэ ущIэгъуэвэн щыIэжу кьыщIэкIынукъым.

Иджыпсту куржы щIалэр и хэку щыIэжщ. «Спартак-Налшыкым» и адрей футболистэмэ хуэдэу, абы ИльэсщIэр и унагъуэм щыщригъэхьэнурэ, 2008 гъэм екIуэкIыну зэхьэзэхуэм зыхуитъэхьэзэрыну щIыщыпэм и пэщIэдзэм Къэбэрдей-Балъкъэрым кьэкIуэжынущ.

ЖЫЛАСЭ Заур.

● Дэ кьытхуатх

ХъугъуэфIыгъуэ нэхъыщхьэ

Анэдэлъхубзэм нэхъ льапIэрэ нэхъ дахэр мы дунейпсом теу кьыщIэкIынкъым. Сэри ди бзэр сфIыпрыуэщ, сфIэкущIафIэщ. «Адыгэбзэкъ ди щIалэгъуэлэр псалъэркъым», - жаIэ. АтIэ ди адыгэбзэр сабийм Iуриыльхьэныр хэт зи кьалэныр, зи щIэ дахьыр? Зи бзэр фIыуэ зымыщIэхэм сахуэпхьадэну аракъым иджыпсту, атIэ апхуэдэ щытыкIэм и щхьэусыгъуэхэм теухуа си Iуэху еплъыкIэмкIэ сыдэгугъэпэну аращ.

ДЭТХЭНЭ анэдэлъхубзэм щIэблэм яIурылъхи щхьэкIэ, псом яп а бзэр унагъуэм кьыщагъэсэбэпу, абы щрипсалъэу щытын хуейщ. Абы нэмыщI лэжьапIэ IэнатIэм еджапIэми абы хуэфащэ увыпIэ щиIыгъыпхъэщ. Кьуажэдэсым, псом хэмыдэу адэшхуэ-анэшхуэм ябгъэдэсабийм и дежкIэ гугъуэхь льэпкъ пылъкъым и бзэм ирипсэлъэным. Ауэ кьалэм щыпсэуэхэм я Iуэхур нэгъуэщIщ. ИхьуреягъкIэ хамэбзэ зэрыщIэзэхахым нэмыщI, мащIэщ адыгэбзэкIэ щыпсалъэ унагъуэхэр. Абы кьыхэкIыу, зи щIалэгъуэхэм анэдэлъхубзэкIэ псэльэныр кьатохьэлъэ. Адэ-анэхэм куэд яхэтщ я сабийхэм анэдэлъхубзэр ямыджмэ нэхъ кьащтэу. «ЗыкIи сыхуейкъым адыгэбзэ си сабийм иджыну, абы сэбэпынагъэу кьищэм нэхъри гугъуехьу пылъыр нэхъыбэщ», - жызыIэ балигъэхэми сэ мызэмытIэу сриухьэлIащ. Куэд еджапIэхэм я унафэщIхэм апхуэдэ лъэIу тхыдэкIэ щIэхьэхьыурэ зыхуагъэзэрыр, ящыныкъуэ сабийхэр хуит ящI я анэдэлъхубзэр ямыдыжыну. Ар балигъэм я щыуагъэшхуэщ.

Зэманым зихъуэжащ, икIи урысыбзэр бзэуэ щыIэм яп э

● Школ хъыбархэр

Гъубжокъуэ Аринэ и дерс щхьэпэхэр

Налшык дэт курыт еджапIэ №27-м КъБР-м информатикэмкIэ и еджакIуэхэм я семинар щекIуэкIащ.

ЗЭIУЩIЭ щхьэпэр теухуат информатикэр щрагъэджкIэ, иджырей технологиехэр къэгъэсэбэпыным Iуэхур нэхъ тынш зэрищIым. Апхуэдэ Iэмалхэр къэгъэсэбэпыным тепсэлъыхьащ 27-нэ школым информатикэр щезыгъэдж Гъубжокъуэ Аринэ. Семинарым и планым ипкъ иткIэ, информатикэмкIэ егъэджакIуэхэм дерс щхьэпэхэр ирагъэкIуэкIащ. А предметымкIэ яГъуэта щIэныгъэхэмкIэ ебланэ классхэм щеджэхэр зэпрагъэуащ. Апхуэдэ зэхьэзэхуэмрэ компьютерым пыща Iуэхуэхэмрэ ныбжьыщIэхэм зэрафIэхьэлэмэтыр нэрылъагъут. Ахэр жыджэру, псори яфIэгъэщIэгъуэну Iуэхум пэрытт. КъекIуэлIа егъэджакIуэхэри иригуфIэрт сабийхэм апхуэдэ гукъыдэж зэрагъэм, щIэныгъэм хуэпабгъэу зэрыщытым.

Семинарым и кIэуэху, абы къекIуэлIа егъэджакIуэхэм «стол хьурей» ирагъэкIуэкIащ. Абы щытепсэлъыхьащ иджырей зэманым информатикэм жылагъэм щиIэ мыхьэнэм хэпщIыкIыу зэрыхьэлъам, абы и лъэныкъуэкIэ сабийхэм гъэсэныгъэ куу ягъуэтын зэрыхуейм. Апхуэдэу егъэджакIуэхэр я Iуэху зехьэкIэмкIэ зэдэгущэщащ, иужь дыдэу кьыдэкIа тхыльхэм тепсэлъыхьащ.

КIУАЩ Хьэутий.

Сурэтым: Гъубжокъуэ Аринэ информатикэмкIэ дерс ирегъэкIуэкI.

Къудей Залым и медаль

ЗызззщIикьуэжри ещанэ Iыхьэм и хьэрхуэрэгъуэ нокаутым игъэкIуащ. ЕтIуанэ зэIущIэр и кIэм нэмысу, ди щIалэр зэрефIэкIым кьыхэкIкъ, текIуэныгъэр кьратащ.

Зэхьэзэхуэм и кIэуэм Къудей Залым хуэзащ Къэрэшей-Шэрджэсым къикIа спортсмен лъэрызехьэм. ЗэIущIэ гущIэм очко бжыгъэкIэ Къудейр щытекIуащ. Мыр щIалэм Урысейпсо зэхьэзэхуэхэм кьыщихьа япэ дыщэ медалщ.

Ипщэ Федерал щIыналъэм и командэ кьыхэхам хэт Къудей Залым ильэс 24-рэ мэхьу, илъэсыбгъу хуауэ кикбоксингым зыхуеГъасэ. А зэманым кьрибыдэу абы кьыхьащ ЮФФО-м щекIуэкIа зэхьэзэхуэм и дыщэ медалрэ Урысейм и чемпионатым и жэз медалрэ. Залым зэхьэзэхуэхэм хуагъэхьэзыр Амщокъуэ Чэримрэ и къуэш Къудей Алимрэ. Иджы Залым кьыпэщылъщ Ипщэ Федерал щIыналъэм и чемпионатыр.

ДЫДЖЭ Арсен,
УФ-м Наркотикэм кIэлыплъымкIэ и федерал Iуэхущ Iапэм и управленэу КъБР-м щыIэм и пресс-Iуэхущ Iапэм и лэжьакIуэ.

● Гу зылъытапхъэ

КъБР-м и МВД-м къелъыхъуэ!

Налшык къалэ округым и 1-нэ ОВД-м зэхегъэкI 2001 гъэм мэкъуэгуэгъуэм и 20-м «Сабий аттракционхэр» паркым кьыщагъуэта, фэбжь зытемылъ щIыхубзым и хьэдэр зихэтыр.

Гу зылъытапхъэ: и тепльэкIэ ильэс 35-40 мэхьу, см 150-рэ и льагагъщ, и щхьэщырфIыщIэ.

Абы щыгъащ: щIыхухъу джанэщхьэуэ, джинс кIэ щIыхьу, майкэ фIыщIэ, фэ Iэрыщ I фIыщIэм кьыхэщIыкIа вакъэ.

ЦIыхубзым НаникэкIэ еджэу щытащ.

Хэтми ямыщIэ щIыхубз хьэдэм теухуауэ зыгуэр фщIэмэ, фыкьэпсалъэ мы телефонхэмкIэ: 8 (8662) 740-733, 494-280, 02 е милицым и Iуэхущ Iапэ нэхъ фпэгъунэгъуэм.

* * *

Налшык къалэ округым и 1-нэ ОВД-м зэхегъэкI 2003 гъэм щыщыIэм и 2-м Налшык къалэ Калюжнэм и уэрамым щыIэ Къалэхъуэм кьыщагъэта цIыхухъуэм и хьэдэр зихэтыр.

Ар щIыIэм исащ.

Гу зылъытапхъэ: и тепльэкIэ ильэс 50-55-рэ мэхьу, см 170-рэ и льагагъщ, и щхьэр щIэщащ, нащхьэущ.

Абы щыгъащ: курткэ кхъуэщыныфэ, цIыхухъу джанэ зэпрыдз, кIэстумым пыт гъэншэджыщхьэ.

Бахьсэн районым щыщу, Виталий и цIэу закъригъэщIыхуу щытащ.

Хэтми ямыщIэ цIыхухъу хьэдэм теухуауэ зыгуэр фщIэмэ, фыкьэпсалъэ мы телефонхэмкIэ: 8 (8662) 495-699, 495-729, 02 е милицым и Iуэхущ Iапэ нэхъ фпэгъунэгъуэм.

* * *

Налшык къалэ округым и 3-нэ ОВД-м къелъыхъуэ **Крючков Геннадий Яков и къуэр,** 1955 гъэм щыщхьэIуэм и 28-м кьалъхуар, Налшык къалэ, Б.Хмельницкэм и уэрамым тет 33-нэ унэм хэт 8-нэ фэтрым щатхар, Краснодар крайм дзжьакIуэ кIуар. 2003 гъэ льандэрэ абы и хьэбар и ныбжьыр ящIэркъым.

Гу зылъытапхъэ: см 175-рэ хуэдизи льагагъщ, кьуэгъущ, и щхьэщыр сырыхущ.

Крючков Геннадий Яков и къуэм и хэщIапIэм щыгъуазэ щыIэмэ, фыкьэпсалъэ мы телефонхэмкIэ: 8 (8662) 495-699, 495-729, 02 е милицым и Iуэхущ Iапэ нэхъ фпэгъунэгъуэм.

Къэралкъэ Iуэхущ Iапэхэмкъэ министерствэу КъБР-м щыIэм и пресс-Iуэхущ Iапэм.

Редактор нэхъыщхьэ ХЬЭФIЫЦIЭМухьэмэд

РЕДАКЦЭМ И КОЛЛЕГИЕМ ХЭТХЭР

ЖьэкIэмыхьу Маринэ (редактор нэхъыщхьэм и ныбжьэгъу), **Ширдий Маринэ** (редактор нэхъыщхьэм и къуэдзэ), **Гъурыжь Мадинэ** (жэуап зыхь секретарь), **Жылаэ Маринэ, Льостэн Музэ, Ныбжьи Танэ, Уэрдокъуэ Жаснурэт, Хьэжькъарэ Алик, Шал Мухьэмэд.**

Iэдакъэм кьалэ.

ДИ ХЭЩIАПIЭР

360030, Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэ, Налшык къалэ, Лениным и цIэкIэ щыIэ уэрам, 5, еБгъуанэ - ещIанэ кьатхэр.

ТЕЛЕФОНХЭР: редактор нэхъыщхьэм, секретарым - 42-56-19; редактор нэхъыщхьэм и къуэдзэхэм - 47-31-54, 47-33-23; жэуап зыхь секретарым - 42-22-82; секретариатым - 42-22-66.

КЪУДАМЭХЭМ: политикэмкIэ, жылагъуэмрэ льэпкъ IуэхуэхэмкIэ - 42-22-86; кьуажэ гъащIэмрэ экономикэмкIэ - 47-22-63, 42-57-59; щэнхабзэмкIэ - 42-75-36; обозревателхэм - 42-22-89; хабзэкъуэмэ Iуэхущ Iапэ Iэхэм ядэлажьэныкIэ - 42-60-53; хъыбарыщIэхэмкIэ, спортымрэ пикьмохэмкIэ - 42-22-88; еГъджэныгъэмрэ щIэныгъэмкIэ - 42-63-64, 47-32-15; зэдзэкIакIуэхэм - 42-21-88; корректорхэм - 42-60-27; бухгалтерием - 47-31-69; ЭВМ-м и операторхэм - 42-22-84; компьютер Iуэхущ Iапэм - 42-26-41; сурэттехым - 42-75-78.

Тедзэ тхыгъэхэм кьыщыщыха бжыгъэхэм, кьыщаIэта Iуэхугъуэхэм я пэжагъымкIэ ахэр зытехьэхэм пэсу жэуап яхь. Авторхэмрэ редакцэмрэ я Iуэху еплъыкIэр зэтехуэ зэпхыгъ щыпхъуэ.

Газетыр Iэ тезыдзаэм яхуэхьыныр и пщэ дэлъщ КъБР-м федеральнэ пощт зэпыщIэныгъэхэмкIэ и управленэм.

Тел.: 42-06-51, 42-19-59.

Газетыр щыпымкIэ жэуап ехь КъБР-м и "Роспечать" АО-м.

Газетыр 1989 гъэм дыгъэгъазэм и 16-м №41-0065-м щIэту ятхащ.

Зы ильэсым газетыр 250-рэ кьыдокI.

КъБР-м Щыхабзэмрэ хьыбарегъащIэ ЗнатIэхэмкIэ и министерствэм 1905 гъэм щыIа Революцэм и цIэр зезыхьэ и полиграфкомбинат, Налшык къ., Лениным и цIэкIэ щыIэ уэрам, 33, телефоныр 42-35-75.

Мы къыдэкIыгъуэм ехъэхьахэр: жэуап зыхь секретарым и къуэдзэ Къанщокъуэ Эллэ, редактор Уэрдокъуэ Женя, корректорхэр: Щодзэн Инн э (1,4-нэ нат.), Табыщ Динарэ (2,3-нэ нат.), корректорхэм я дэIэпыкъуэгъуэ Иуан Заирэ. КомпьютеркIэ газетым и теплъэр ящIащ: ЩакIуэ Мадинэ, Мэлбахъуэ Анжелэ, сурэтыщI Бицу Жаннэ.

Номерыр "Адыгэ псалъэм" и компьютер Iэнатlэм щагъэхьэзыращ.

Газетым Iэ тедзэн сыхьэт щыIэ сыхьэт 20.00-м. Щытрадзар сыхьэт 20.00-рщ.

Индексыр 51531 • Тираж 10.045 • Заказ №3500